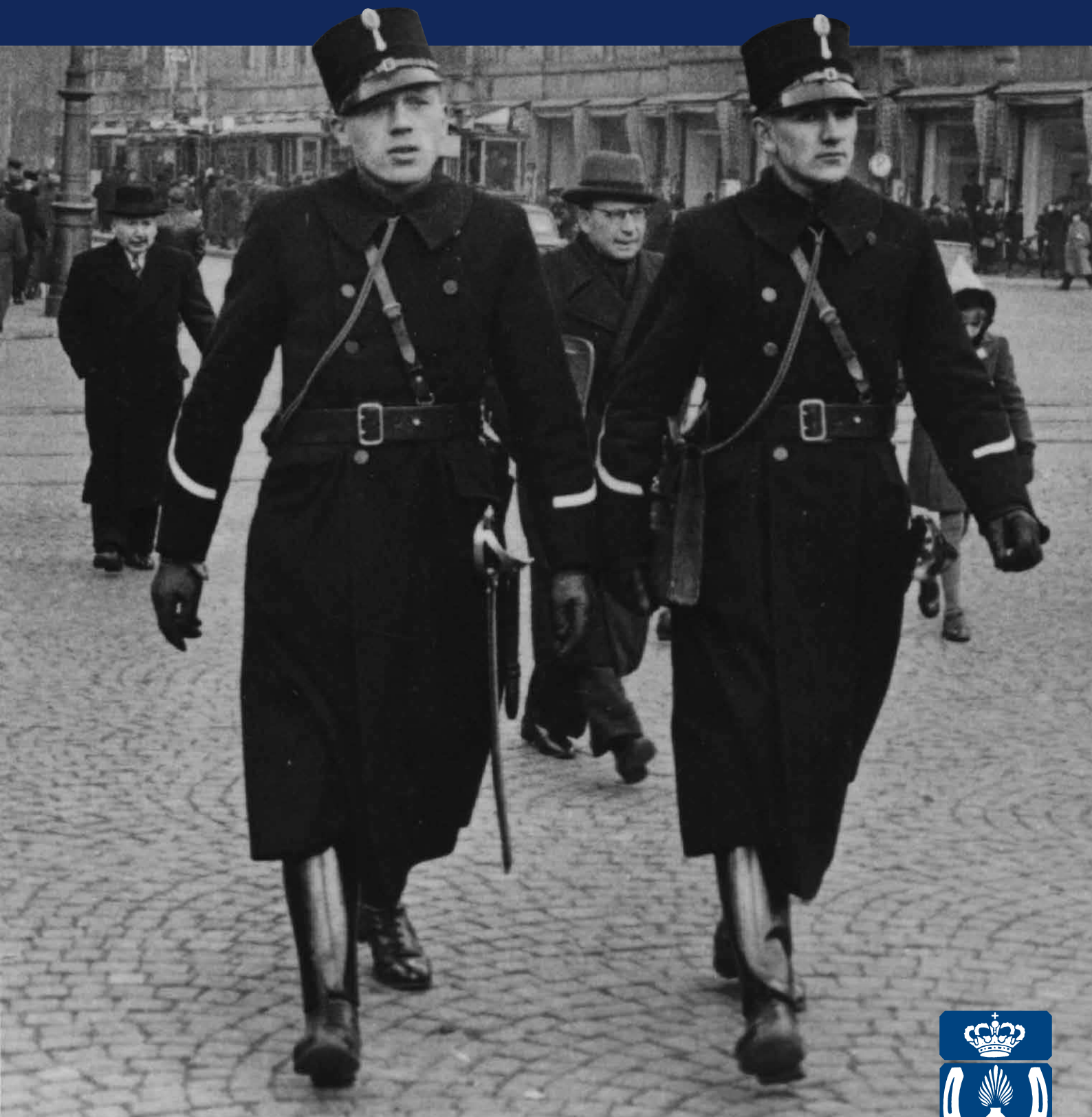

Tijdschrift voor en door (oud-)marechaussees

Marechaussee Contact

5

2018

Marechaussee Contact
19e jaargang | nummer 5
Oktober 2018

Marechaussee Contact is een uitgave van Stichting Marechaussee Contact en verschijnt tweemaandelijks. Het wordt verspreid onder de begunstigers van deze stichting. De realisatie is in handen van de commissie Redactie MC en voorlichting.

Aan de inhoud wordt veel zorg besteed, echter noch de stichting noch de redactie aanvaardt enige aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden. Door derden aangeleverde inhoud geeft niet noodzakelijk de mening van de stichting of de redactie weer. Voor het overnemen van artikelen, gedeelten daarvan of foto's is toestemming van de redactie vereist. Na verkregen toestemming dient de bron en in voorkomend geval de naam van de auteur te worden vermeld.

Redactie

Martin Aalbers
Roel Bouwman (website)
Jan Gaasbeek
Willem Geense
Frans Meijer
Jack Vlaming
Henk Westland (eindredactie)

Aan dit nummer werkten verder mee:
Freerk van Rossem

Contact

Postbus 125, 7590 AC Denekamp
t.a.v. Redactie Marechaussee Contact
redactie@marechausseecontact.nl

Vormgeving

Content Innovators BV, Zwolle / Den Haag

Druk

Bariet Ten Brink BV, Meppel

Wijzigen van adresgegevens

Zie pagina SMC-informatie bij begunstigersadministratie.

Kopij volgende uitgave

Voor het aanleveren van kopij graag eerst contact opnemen met de redactie. De deadline voor het inzenden van de kopij voor de volgende uitgave is 9 november 2018.

3	Observaties
4	Agenda Activiteiten voor en door (oud-)marechaussees
5	Nestelpennen Actuele berichten over de KMar
6	Beroeps Een leven vol herinneringen
9	Veteranen SMC bij Prinsjesdag en Herdenking Slag om Arnhem
10	1940-1945 Voor altijd Trouw
13	Uitgelicht Zo trots als een pauw
16	Uitgelicht Twee vrienden twee wegen
18	Reservisten Reservisten in hun dagelijks werk
20	IKNG Nationale Indië-herdenking Roermond 2018
22	IKNG Op bezoek bij Neptunes
25	SMC Werk in goede handen
26	Personalia
27	SMC-informatie

Foto omslag:
Amsterdam, najaar 1940, marechaussee
Veldkamp (r) met een collega op de Dam, op
de achtergrond het pand van De Bijenkorf

Het einde van dit jaar komt met rasse schreden dichterbij. Oktober is een maand met een aantal jaarlijkse bijeenkomsten, zoals de Veteranendag KMar, de Vriendendag van de Stichting Vrienden van het Museum der Koninklijke Marechaussee en de Wapendag. Op onze website hebben we daarvan verslag gedaan, in dit nummer zijn artikelen over twee van deze evenementen opgenomen. Op 1 november houden we onze Algemene Reünie in Harskamp, altijd weer fijn om zoveel begunstigers bij elkaar te zien. Ook dit jaar zullen we daar stilstaan bij de stand van zaken binnen ons aller geliefde Wapen.

We staan in deze uitgave van Marechaussee Contact stil bij het instituut Wapenadjutant. Het instellen van deze functie verliep in het begin niet zonder slag of stoot. Inmiddels is deze functionaris stevig verankerd in de KMar-organisatie.

De herdenking in Roermond verliep dit jaar met de onthulling van het 'Verbindende Monument' anders dan in andere jaren. Dit nieuwe monument legt nadrukkelijk de link tussen het Indië-monument aan de ene kant en het Monument voor Vredesoperaties aan de andere kant van het Nationaal Herdenkingspark Roermond. Deze twee monumenten gedenken allen die zijn gebleven in de strijd. Het nieuwe Verbindend Monument wil óók zij die wel terugkwamen en hun de tweede en derde generatie nakomelingen eren. Deze herdenking stopt dus niet als de laatste Indië-veteranen niet meer in staat zijn acte de presence te geven.

Het bezoek aan de 'Biga Groep' was zeer de moeite waard. We konden zien hoe ingeleverde kleding werd gesorteerd om daarna een andere bestemming te krijgen of terug te gaan naar het KPU-bedrijf. Jan Gaasbeek doet hiervan verslag. Defensie blijkt op het gebied van kleding binnen de Rijks-overheid een voortrekkersrol te vervullen op het gebied van 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen'. Ik wil u naast het artikel in dit blad ook attenderen op een interessante film die daar over op Youtube is te bekijken, te vinden met de zoekleutel 'youtube mvo defensie'. Dat laat onverlet dat Defensie met de aanschaf van kleding niet altijd zo positief in het nieuws komt!

In december 2016 besloot het kabinet op verzoek van de Tweede Kamer vier miljoen euro subsidie te geven aan een grootschalig onderzoek naar het gebruik van extreem geweld tijdens de dekolonisatieoorlog in Nederlands-Indië in de periode 1945-1950. Op 14 september 2017 heeft in Amsterdam de kick-off plaatsgevonden van het onderzoeksprogramma 'Dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië 1945-1950' van de instituten Koninklijk Instituut voor Taal-, Land en Volkenkunde (KITLV), het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) en het Nederlands Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD).

Afgelopen 13 september, een jaar na de start van het onderzoek, is tijdens de tweede publieksbijeenkomst in Pakhuis de Zwijger te Amsterdam stilgestaan bij de voortgang van dit onderzoek. Deze bijeenkomst is gefilmd en op YouTube te bekijken (zoek met de termen 'dekolonisatie of rekolonisatie'

“Achteraf is iedereen wijs”

en 'de Zwijger'). De onderzoekers neigen er naar de onafhankelijkheid van Indonesië op 17 augustus 1945 te erkennen. Zij menen ook de vrijheid te hebben zelf inhoud te kunnen geven aan juridische termen als 'oorlogsmisdrijf' en 'martelingen'. Tijdens de aan het eind van de avond gehouden zeer interessante paneldiscussie wees mevrouw Zegveld er fijntjes op dat een staat pas onafhankelijk is als die status wordt erkend door de Verenigde Naties. Dat was eerst het geval eind 1949. Tot die tijd was Nederlands-Indië toch echt nog een deel van ons Koninkrijk en was aldaar het toen geldende Nederlandse en internationale recht van toepassing. Zij gaf de onderzoekers de raad om kennis te nemen van de vele door Nederlandse rechters over voorvallen in deze periode uitgesproken vonnissen en zich niet te laten leiden door emoties. Historici dienen hun bijdragen immers zo onpartijdig mogelijk op feiten en te verifiëren bronnen te baseren. Tijdens deze avond werd vrijwel niet stilgestaan bij de rol die de Nederlandse regering in deze periode heeft gespeeld. Die rol wordt overigens ook wel degelijk onderzocht. Oorlog is immers voortzetting van politiek met andere middelen! Van daar ook mijn slogan in het augustusnummer! In Indonesië is het onderzoek inmiddels ook gestart, dit wordt echter geheel autonoom uitgevoerd. Wel is er natuurlijk onderling contact tussen de onderzoekers. De verwachting is dat het onderzoek in 2021 kan worden afgerond. Voor onze Indië-veteranen en hun familie ben ik beschikbaar voor het beantwoorden van vragen of het zo nodig bieden van hulp.

Vlak voor het in druk geven van ons blad bereikte ons het nieuws van het overlijden van reserve majoor b.d. Harry Poels. In het decembernummer zal ik uitgebreid bij het heengaan van deze medeoprichter van SMC stilstaan.

Ik wens u allen weer heel veel leesplezier.

Jack Vlaming
brigadegeneraal b.d.
voorzitter Stichting Marechaussee Contact

Donderdag 1 november 2018

Algemene SMC-reünie Harskamp

De jaarlijkse Algemene Reünie van SMC vindt weer plaats in Partycentrum De Molen te Harskamp. Vorig jaar mochten we circa 280 deelnemers verwelkomen! Partners en ook niet-begunstigers zijn van harte welkom. De deelnemers ontvangen circa twee weken voor de reünie het programma met een rouwbeschrijving.

De bijdrage is voor begunstigers als ook hun partner € 15,00 per persoon, voor niet-begunstigers als ook hun partner € 25,00 per persoon (inclusief stampottenbuffet en drie consumpties). Aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op NL22 INGB 0007 5300 25, t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven o.v.v. Harskamp. Bij internetbankieren uw adres vermelden. De bijdrage dient uiterlijk 26 oktober te zijn bijgeschreven; bij afzegging van deelname na 26 oktober kunnen betalingen niet worden gerestitueerd. Indien u dieetwensen heeft, graag dit bij de aanmelding vermelden. Weduwen begunstigers van SMC, kunnen gratis aan deze reünie deelnemen; reiskosten zijn wel voor eigen rekening. Zij dienen zich uiterlijk 26 oktober aan te melden bij Gerrit Reloe.

Locatie: Partycentrum, Molenweg 12, 6732 BL Harskamp

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Donderdag 24 januari 2019

Reünie beroepslichting 83-1

Eddy Boeff en Willie Koolhof organiseren een reünie voor beroepslichting 1983-1. Aanvang om 15.00 uur. Voor aanmelden en meer informatie stuur een e-mail naar Willie Koolhof.

Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn

Contact: Willie Koolhof | wgm.koolhof@mindef.nl

Dinsdag 5 februari 2019

Reünie dienstplichtlichting 59-1

Edward Woldendorp, Piet Baens, Johan Schouten en Klaas Hoogakker nodigen hun makkers van 59-1 uit voor een reünie. Ontvangst 11.00 uur, rondleiding, lunch, 's middags fotoshow. Heb je foto's, stuur scans naar het contactadres.

Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn

Contact: Edward Woldendorp | 0546-873135 | ep.woldendorp@caiway.nl

Woensdag 20 maart 2019

SMC-contactmiddag Buren

De eerste contactmiddag van het jaar voor alle SMC-begunstigers is weer in het Marechausseemuseum. Aanvang 14.00 uur, kosten € 12,50 p.p. inclusief buffet. Niet-begunstigers zijn ook van harte welkom, zij betalen € 25,00 p.p. Tijdens deze contactmiddag zal tevens de Algemene Ledenvergadering van de Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC) worden gehouden.

Aanmelden door overmaken van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer NL22 INGB 0007 5300 25, t.n.v. Reünievereniging Marechaussee Contact te Eindhoven o.v.v. Buren. Uiterlijk 15 maart dient het bedrag te zijn bijgeschreven. Indien u dieetwensen heeft, graag dit bij de aanmelding vermelden.

Locatie: Dependance Marechausseemuseum, Buren

Contact: Gerrit Reloe | 06-30989598 |

reuniecommissie@marechausseecontact.nl

Maandag 1 april 2019

Museumdag Marechausseemuseum

Tijdens deze museumdag zal o.a. door de Stichting Vrienden van het Museum der KMar brochure nr. 53 'De Koninklijke Marechaussee in het Caribisch gebied', geschreven door René van der Deurne, worden gepresenteerd. De uitnodigingen worden verzorgd door de museumdirecteur (o.a. de donateurs van deze brochure krijgen een uitnodiging).

Locatie: Dependance Marechausseemuseum, Buren

Oproep reünie Brigade Stolzenau

René Westerman zoekt deelnemers voor een reünie voor iedereen die bij Brigade Stolzenau (D) heeft gezeten vanaf 1966.

Het is dit jaar 40 jaar geleden dat het pand aan de Weserufer werd verlaten en het nieuwe gebouw aan de Wilhelm Buschstrasse werd betrokken. Aanmelden via e-mail (zie hieronder) o.v.v. naam, voornaam, woonadres en e-mailadres.

Locatie: volgt

Contact: René Westerman | reunie.kmar.stolzenau@gmail.com

Oproep reünie 40e wachtmeesterkursus (82/83)

Anne-Roel de Boer en Herman Evers willen een reünie organiseren voor de deelnemers van de 40e wachtmeesterkursus KMar (1982/1983) Bij voldoende aanmeldingen – zie e-mailadressen hieronder – wordt in overleg een datum vastgesteld.

Locatie: Koning Willem III-kazerne, Apeldoorn

Contact: Herman Evers | evershk@kpnplanet.nl

Anne-Roel de Boer | 123deboer@gmail.com

Wekelijks plaatst SMC oproepen en actuele informatie over reünies in haar zondagse e-mailnieuwsbrief. Ontvangt u nog geen nieuwsbrief? Geef uw e-mailadres door aan redactie@marechausseecontact.nl!

Kruis van Verdienste voor adjudant Martin

Adjudant-onderofficier van de KMar Martin heeft op 27 augustus in Den Haag het Kruis van Verdienste gekregen. Minister Ank Bijleveld-Schouten speldde het eremetaal op. De adjudant ontving de dapperheidsonderscheiding voor moedig en beleidvol optreden tijdens de VN-missie UNMIS in Soedan.

Op 4 november 2007 ging hij met collega Michel Barbier op weg om de moord op een Soedanese soldaat te onderzoeken. Toen zij zich, onbewapend, bij de plaatselijke politiepost meldden, zagen zij dat de verdachte uit zijn cel was gehaald door zes soldaten van het Soedanese bevrijdingsleger. Die waren vervolgens de jungle ingetrokken, maar keerden kort daarna terug bij de politiepost. Daar schoten ze voor de ogen van Martin en Michel drie hoge politieofficieren dood. Beiden beseften dat zij als getuigen groot gevaar liepen en vluchtten. De soldaten openden het vuur op hen. Opgejaagd

Adjudant Martin en minister Ank Bijleveld, geflankeerd door CMMAR Harry van den Brink en CDS luitenant-admiraal Rob Bauer

door kogels renden zij door stukken open veld, maïsvelden en jungle. Onderweg zagen zij drie VN-medewerksters die volkomen in paniek waren. De – toen nog – opperwachtmeesters namen hen mee op hun vlucht naar het verderop gelegen beveiligde VN-kamp. Opeens gingen de vrouwen stijf van angst op de grond liggen. Nog steeds onder vuur sleurden de marechausees ze mee.

Bijleveld: "Leave no man behind. Van dit credo is iedere militair overtuigd. Kame-

raden laat je niet in de steek. Maar Michel en zijn collega Martin hebben dit credo nog één stap verder uitgebreid. Terwijl zij zelf vreesden voor hun leven, reddden zij ook nog eens het leven van drie vrouwen."

Het is voor het eerst in 65 jaar dat militairen van de KMar een dapperheidsonderscheiding kregen. Michel Barbier ontving die al op 2 juli (zie Marechausee Contact 2018-4, pagina 5).

Bron: defensie.nl

Oplettende Jeroen Severs

Jeroen Severs zal zelf nooit meer weten dat hij de doorbraak in het onderzoek naar de dood van Nicky Verstappen mogelijk maakte. De op 14 augustus 2004 in Irak gesneuvelde 29-jarige wachtmeester eerste klas blijkt een van de twee marechausees te zijn die zes jaar daarvoor Jos Brech tot stoppen dwingt als hij over de Brunsummerheide fietst. Vlakbij de plek waar een paar uur eerder het lichaam van Nicky werd gevonden. Dat meldt De Limburger.

De marechausees leggen de gegevens van de man uit Simpelveld vast. Dat maakt het twintig jaar later mogelijk Brech aan te wijzen als verdachte.

"Het was zijn eerste klus bij de marechausee", vertelt Severs' vader Henk vanuit het Gelderse dorp Zoelmond. "Hij was net in Heerlen gelegerd. Jeroen kwam thuis en vertelde dat hij

niemand had aangehouden die een paar keer op en neer fietste." Volgens zijn moeder Greet had hij daar 'een naar gevoel bij.' De politie zal Brech drie jaar later, in 2001, horen als getuige. Hij verklaart dan dat hij vanwege de warmte 's nachts voor de scouting post rond aan het brengen was. Hij komt daarmee weg. Zijn ontmaskering volgt pas dit jaar via DNA dat op Nicky's kleding is gevonden.

Ook de ouders van Jeroen Severs werken in 2017 mee aan DNA-onderzoek in de zaak Nicky Verstappen. Hun zoon blijkt namelijk ook nog eens een van de drie mensen te zijn die het lichaam van het elfjarige jongetje in 1998 vindt. De politie moet weten of er ook sporen

Jeroen Severs (1974-2004)

van Jeroen Severs op Nicky zijn beland om die uit te kunnen sluiten voor het onderzoek. "We zijn apetrots dat Jeroen zo adequaat heeft gereageerd", zegt zijn vader. "Hij was heel precies in zijn werk" voegt zijn moeder toe. Beide ouders zijn ook 'hoteldebotel' van het nieuws. Het brengt de dood van hun zoon weer heel dichtbij.

Dat het hun zoon was die Brech in het vizier kreeg, dachten ze al. Ze krijgen daar ook graag een formele bevestiging van. De politie geeft die niet aan de krant. Ze is de twee marechausees wel zeer erkentelijk. "Het is maar de vraag of we zonder hen Brech ooit hadden achterhaald", weet een woordvoerder.

Bron : gelderlander.nl

Een leven vol herinneringen

Oud-beroepsmarechaussee Ronald Munnik leest in *Marechaussee Contact* 2017-6 een artikel over docent Henk Kruiswijk. Hij is een van zijn leerlingen. Mede naar aanleiding van dat artikel en daartoe aangespoord door zijn echtgenote besluit Ronald zijn carrière en ervaringen bij de marechaussee en politie vast te leggen. Een interessant verhaal! | Door: Jan Gaasbeek

Amsterdam 29-2-1980, Vondelstraat, krakersrellen

Ronald, geboren in december 1952, komt uit een gezin met vier personen en groeit op in Amsterdam, in de Jordaan en Sloterveer. Hij kan naar de ulo, maar kiest ervoor om een vak te leren, gaat naar de technische school en volgt de leergang voor timmerman. Met het diploma op zak vindt hij gelijk werk en gaat in augustus 1968 werken bij aannemersbedrijf Deenink & Zn in Amsterdam, gespecialiseerd in het restaureren van oude panden. Na een jaar werkplaats, waar veel wordt geleerd zoals het gebruik van grote machines, mag Ro-

nald naar projecten en gaat hij ook naar school voor een vervolgopleiding. Maar Ronald, inmiddels zeventien jaar oud, ligt vaak met zichzelf overhoop, puberen noemen ze dat. Hij zoekt naar een andere werkomgeving en vindt deze in een advertentie in *TrosKompas*. Zijn ouders geven toestemming om te solliciteren bij de Koninklijke Marechaussee waarna met goed gevolg de keuring en het antecedentenonderzoek plaatsvinden. In februari 1970 neemt hij ontslag bij zijn werkgever.

Opleiding

Op 11 maart 1970 begint de opleiding bij het OCKMar in Apeldoorn, bij het B-school Eskadron van kapitein Runeman en later kapitein Korf. Het kader bestaat uit pelotonscommandant adjudant Schut, de opperwachtmeesters Van der Zalm en Van Dooren, en de wachtmeesters Kruiswijk en De Vree. Zijn herinneringen gaan vooral uit naar de instructies die buiten plaatsvinden tijdens de militaire opleiding: het schieten, de rijtschool en de vele sporturen waaronder het hardlopen. De theorie, het leren van wetten en voorschriften, is voor hem een noodzakelijk kwaad. Het vroeg het bed uitmoeten om te gaan zwemmen is vervelend, hij kan slecht tegen het

chlorwater. Minder prettig zijn ook de gasmaskeroefeningen in de bunker door de enthousiaste wachtmeester Kruiswijk. Motorrijden leert Ronald op een Matchless 350 cc. Rijdend gymnastische oefeningen doen om de motor beter te kunnen beheersen. In het begin is het vallen en opstaan, maar uiteindelijk kan hij rijdend op de koplamp zitten met de benen naar voren gericht.

Parate Marechaussee

Na de opleiding volgt een plaatsing bij 104 Maresk in de Legerplaats Nunspeet. Naast lessen en onderhoud bestaan de werkzaamheden zoal uit militaire politiedienst tijdens grote verplaatsingen van militairen en voertuigen naar Duitsland en Frankrijk voor het houden van (schiet)oefeningen. Hij heeft het geluk dat hij bij 104 voor twee weken terug mag naar het OCKMar voor het behalen van het BE-rijbewijs.

Utrecht en Amsterdam

In 1972 gaat Ronald naar de Brigade Utrecht. Hij verricht eerst dienst bij de afdeling patrouille en wordt daarna bij de motorpoule van de verkeersafdeling ingedeeld. Samen met collega's of alleen worden transporten begeleid door Nederland. De motoren zijn van het merk

Mar2 Munnik op zijn privé BMW R75-5 750cc

BMW met een zweefzadel. Met slecht weer wordt een dekkleed over de tank en de benen gelegd zodat de benen droog blijven. Naast planton- en piketdiensten worden ere-escortes gereden en het G-eskadron begeleid. Hij leert Carin kennen waarmee hij in 1975 trouwt. Zij werkt bij de Milva in de Frederikkazerne in Den Haag. Een leuk detail is dat Carin stukken ziet die gaan over de eerste vrouwelijke marechaussee. Ronald heeft inmiddels het marechausseediploma B behaald en wordt bevorderd tot marechaussee der 1e klasse. Omdat hij in de gaten heeft dat bevorderingskansen in Utrecht nagenoeg nihil zijn, vraagt Ronald overplaatsing aan naar de Brigade Amsterdam-Bijstand en gaat werken bij het politiebureau Stadhouderskade. Het werk bestaat vooral uit gerichte verkeerscontroles in de stad: snelheid, rood licht, rij- en kentekenbewijs en de technische staat van voertuigen. Ook worden parkeerbonnen uitgeschreven.

In november 1974 volgt plaatsing bij de uniformdienst van District 2, bureau Warmoesstraat, groep 8. Ronald is nog een jong broekie die nog niet helemaal droog achter de oren is zoals ze wel zeggen en krijgt een mentor toegewezen van Chinese afkomst. Deze laat hem de 'opiumkit' in de Binnen Bantammerstraat zien waar veelal oudere Chinezen een pijpje roken. Het is een donkere stinkende boel veroorzaakt door een zoete geur en rook die daar hangt. Chinese gokhuizen worden bezocht waar duizenden guldens over tafel gaan. Ronald heeft zulke bedragen niet eerder gezien. Natuurlijk ziet hij ook de dames

die hun geld verdienen met hun lichaam en waar hij wel eens assistentie moet verlenen wanneer er problemen zijn. Vaak zijn het betalingsproblemen met klanten die van mening zijn niet te hebben gekregen waarvoor zij moeten betalen. Ook bioscoopjes waar seksfilms worden gedraaid krijgen aandacht net als grote zalen waar *live* het een en ander wordt getoond. Het is een gebied waar Ronald ogen en oren te kort komt en dat altijd in zijn geheugen gegrift zal blijven staan.

Er volgt een leerzame tijd waarin de kneepjes van het politievak worden geleerd. Maar Ronald krijgt ook mee dat in de jaren zeventig hardnekkige geruchten rondgaan, dat de Chinese *godfather* Chung Mon 'hartelijke' betrekkingen onderhoudt met politiemensen van bureau Warmoesstraat. Agenten en rechercheurs zouden zijn heroïnehandel ongemoeid laten in ruil voor geld, cadeaus en tips over andere heroïnehandelaren. Vijf betrokkenen worden hiervoor in 1978 veroordeeld. Het bureau is geschokt.

In dienst bij gemeentepolitie

De toekomst bij het Wapen ziet er ongunstig uit. Mogelijkheden voor een bevordering zijn niet meer aanwezig. Ronald behaalt het fel begeerde politiediploma A en is verzekerd van een nieuwe baan bij de gemeentepolitie Amsterdam. Daar blijken de mogelijkheden om door te groeien wel te bestaan. Na negen jaar en drie maanden verlaat hij eind juni 1979 met eervol ontslag de Koninklijke Marechaussee, gevolgd door een aanstelling als agent in Amsterdam. Na

Die pet past ons allemaal
1982, Ronald met dochtertje Sandra

een korte introductie bij bureau Kattenburg, de Stadionweg en het posthuis Linneusstraat wordt hij geplaatst bij het politiebureau Waddenweg. Het is meteen raak en Ronald loopt in een moordonderzoek mee. Een bejaarde ongehuwde dame wordt in haar woning op beestachtige wijze door haar aan drugs verslaafde buurjongen om het leven gebracht.

Weer Warmoesstraat

Na verloop van tijd is het te 'stil' en vraagt hij overplaatsing aan naar bureau Warmoesstraat. Ronald komt daar in een warm bad terecht, weer bij zijn oude groep 8. Allemaal bekende gezichten die hem het gevoel geven nooit weg te zijn geweest. Hij werkt een tijd in uniform en krijgt vervolgens de kans om bij de 'burgerpot' te komen. Een groep collega's die in burger dienst doen om

foto: collectie ISG | Ab Koers

foto: Fr. Wooning

de criminaliteit op en rondom de Zeedijk te bestrijden. Maar de onderlinge verhoudingen zijn niet goed en dat bevalt hem niet waarop hij teruggaat naar de uniformdienst.

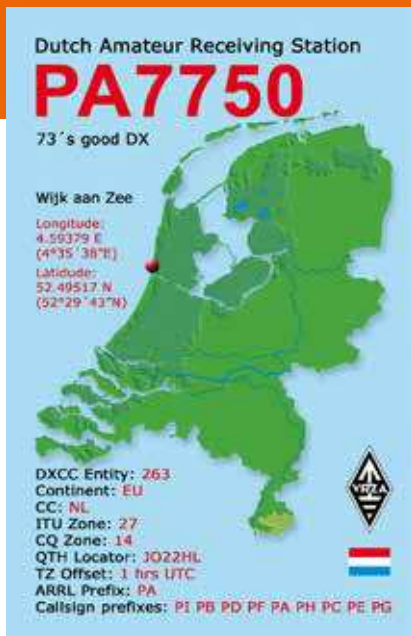
In 1980 maakt Ronald de krakersrellen mee en wordt hij ingezet tijdens de inauguratie van koningin Beatrix. De rellen zijn zeer heftig. Later komen thuis de emoties los, iets wat hij bij zichzelf niet herkent. Er is iets gebeurd waar hij geen vat op heeft en er ontstaan psychische problemen waarvoor hij zelf hulp zoekt. Weer aan het werk ontvangt hij veel te laat een brief waarin hulp wordt aangeboden. Nu begrijpt hij het wel, de zorg om collega's was toen nog niet goed georganiseerd en kwam pas later op gang. Jaren later tijdens een lastige periode heeft hij weer hulp nodig van een psycholoog.

Nederlands meest roemruchte politiepost, bureau Warmoesstraat in Amsterdam, krijgt bergen narigheid voor de kiezen. Ronald Munnik maakt het als marechaussee en politieagent allemaal mee. De herinneringen komen steeds weer naar boven. Mooie maar vooral ook droevige incidenten, zoals aanrijdingen met dodelijke afloop ook met kinderen, uitslaande branden, verdrinkingen, schietpartijen, moord, doodslag, prostitutie, corruptie, eigenlijk te veel om op te noemen. Maar ook kleine incidenten zoals het dichtvallen van een deur, kapotte gas of waterleiding, een burenruzie of iemand die problemen heeft waar eigenlijk de komst van de GG en GD voor gewenst is. In 2000 sluit het bureau de deuren.

Nieuwe uitdaging

Om aan iets nieuws te beginnen vraagt Ronald in 1985 overplaatsing aan en gaat naar bureau Raampoort. In 1987 komt hij tijdelijk bij de informatie afdeling om op crimineel en politiek gebied informatie te vergaren. Na de opleiding Strategische Analyse Technieken in 1993 kan hij als 'deskundige' daarmee aan de slag.

In april 1995 wordt Ronald brigadier, een bevordering op grond van het werk dat wordt gedaan (nieuw beleid). Hij volgt bij CRI de cursus kwalitatieve

maanden in Driebergen mee aan het 'MH-17 onderzoek'. Hij maakt deel uit van een team dat bestaat uit informatie-medewerkers gekoppeld aan de Algemeen Commandant in Nederland. Zij zijn verantwoordelijk voor het ontvangen en delen van informatie en hebben hiervoor contact met collega's in Oekraïne en alle betrokken diensten in Nederland. Tenslotte wordt nog een jaar bij de Regionale Informatie Organisatie van District 5 gewerkt, om strategische analyses te maken voor de wijkteams en het management.

onderzoeken. De rol van analist wordt inmiddels steeds beter ingeschat. Voor een onderzoek naar een schietpartij in 1997 gaat Ronald in 2004 naar Suriname. Vanaf 2005 werkt hij in bureau Meer & Vaart van District 5 en ondergaat daarna in een jaar tijd twee zware operaties. Eind 2007 weer naar Suriname voor de opbouw van een analyseafdeling daar.

In augustus 2010 volgt bevordering tot inspecteur van politie, in de functie van analist B. In 2014 werkt Ronald vijf

Vroegpensioen

Op 31 december 2015 vertrekt Ronald met vroegpensioen en gaat van zijn vrije tijd genieten samen met echtgenote Carin, kinderen en kleinkinderen. Met vakantie gaan, computeren, rijden in hun Landrover Discovery, en strand, zee en duinen bezoeken. Vanuit zijn woonplaats Wijk aan Zee gaat hij de wereld rond als zendamateur, waarbij 'QSL-kaarten' aan elkaar worden verstuurd als bewijs dat een verbinding tot stand is gebracht. (<http://PA7750.1813webdesign.nl>)

Ronald had veel meer te vertellen maar de ruimte in ons tijdschrift is beperkt. Hij kon in verband met het belang van het MH-17 onderzoek niet nader ingaan op zijn deelname daaraan. Het politievak is een mooi maar zwaar beroep dat veel van hem vergde. Daarom besloot hij ermee te stoppen, maar ook de reorganisatie naar het nieuwe politiebestedel kon hem niet behagen. Niet alles in zijn carrière verliep even goed, maar Ronald zal zich altijd de saamhorigheid van collega's onder elkaar blijven herinneren. Het was bij de marechaussee en politie vaak één grote familie. Mensen die bereid zijn om anderen te helpen en grote klussen te klaren. Hij is blij een van hen te zijn geweest. Ronald bedankt!

Herdenking Slag om Arnhem

Veteranen en leerlingen van roc Rijn IJssel

De bevolking uit de regio Arnhem, Oosterbeek, Ede en Driel staat in de herdenkingsweek medio september uitgebreid stil bij de inspanningen van de geallieerde strijdkrachten om door de inzet van parachutisten de oorlog versneld te beëindigen. Het is een eerbetoon aan de moed en het doorzettingsvermogen van de soldaten tijdens de strijd van 17-26 september 1944. Tijdens deze herdenkingen wordt op respectvolle wijze aandacht besteed aan de veteranen, de gesneuvelde soldaten en hun familie.

I Door: Frans Meijer

Een maand vol activiteiten waarvan de 'Airborne Wandeltocht' op 1 september met 32.000 wandelaars en de 'Airborne Luchtlandingen' op de Ginkelse Hei van Ede met 350 parachutisten op 20 september erg bekend zijn. Maar ook de Airborne herdenkingsceremonie – de 74e al weer – op het Airborneplein op 21 september waar alle geallieerden worden herdacht, die gesneuveld zijn bij hun pogingen om de brug over de Rijn (de John Frost brug) te veroveren en te behouden. Het Veteraneninstituut vormt met veertig Nederlandse veteranen samen met

leerlingen van het roc 'Rijn IJssel' uit Arnhem, om en om, de erehaag langs de route vanaf de John Frost brug naar het monument op het Airborneplein. Zij eren de Engelse en Poolse veteranen, allen al zeer oud, die in historische voertuigen over de Kadestraat rijden. Bij de erehaag dit jaar twee SMC'ers: Ben Langendoen en Jaap Gatsma. De organisatie legt deze veteranen ook flink in de watten. Zij genieten van de 'Massed Pipes and Drums' en krijgen een gereserveerde plaats bij het muzikaal- en lichtspektakel 'Bridge to Liberation Experience' op de Rijn.

KMar en SMC bij Prinsjesdag

Prinsjesdag is weer achter de rug. De Tweede Kamer staat een dag erna bol van de discussies over de algemene beschouwingen. Defensie krijgt komend jaar € 27 miljard. Maar ja ... dit ligt aan de 9.000 basisschoolleerlingen. Want in de Kindermiljoenennota verdrievoudigen de 'kids' het huidige defensiebudget, maar in realiteit reserveert het kabinet € 1,2 miljard extra voor het leger. Wie het snapt mag zijn vinger opsteken. Uit de Miljoenennota is in elk geval te destilleren dat elke Nederlander erop vooruit gaat. We wachten af.

Op Prinsjesdag is er veel KMar-personeel op de been in Den Haag: van de marechaussee-beveiliging van Paleis Noordeinde tot aan CKMAR als Gouverneur der Residentie. In de erecouloir

langs de route is KMar-personeel opgenomen. Onderdeel van de Koninklijke stoet zijn: de Bereden Ere-escorte en de Bereden Standaardwacht van de KMar. Ook in de erecouloir staat KMar-personeel strak opgesteld.

Het laatste deel van de couloir wordt gevormd door postactieve veteranen, onder wie acht SMC-/KMar-veteranen. Zij stonden voor het Mauritshuis, tegen de poort naar het Binnenhof aan: Jaap Gatsma, Willem le Rütte, Dirk van Harten, Ben Langendoen, Jan de Vlaming, Ron IJdo, Louis Speijers en Toon Hermans. Willem le Rütte legt uit: "Om het uitglijden van de paarden te voorkomen, was er weer zand gestrooid. Daar hadden we bij de sterke wind wel last van. Je staat tweeënhalve uur op je benen, maar het is voor ons bij de toe-

gang tot het Binnenhof ook gezelliger. De meeste genodigden voor de Ridderzaal komen er langs. Sommigen knopen een praatje met je aan. De SMC'ers stonden vlak bij elkaar. Bij CKMAR en de Opperstalmeester van de Koning zijn we bekend. Van hen krijgen we altijd een knikje."

Voor altijd Trouw

Deel 40 uit de serie 'De onbekende helden van 1940-1945'

Door Henk G. Westland, luitenant-kolonel b.d.

“Veldkamp was een bijzondere man, een bevlogen figuur. Je zou hem meer een frontsoldaat kunnen noemen. Hij nam vaak risico's, maar wist toch lange tijd de dans te ontspringen. Door zijn gemotiveerd optreden, zijn stimulerende activiteit en zijn opgewektheid wist hij medewerkers te activeren.”

Na de Nederlandse capitulatie verbindt dienstplichtig sergeant **Jan Veldkamp** (21) zich op 3 juni 1940 voor zes jaar bij het Depot Koninklijke Marechaussee te Apeldoorn. Omdat de bezetter de kazerne aan de Zwolscheweg in gebruik heeft genomen, is het Depot gevestigd in de Koninklijke Stallen van Paleis 't Loo. Na een basisopleiding van slechts drie weken wordt hij als marechaussee te voet ingedeeld bij het Detachement Marechaussee te Amsterdam, gevestigd aan het Rokin 145. De Marechaussee wordt per 5 juli 1940 een burgerkorps en marechaussee Veldkamp krijgt per die datum eervol ontslag uit de vrijwillige militaire dienst. Vanuit Amsterdam wordt hij enige tijd ingezet in het gebombardeerde Rotterdam, waarvan zijn foto's getuigen. Jan is serieus bezig met zijn politieloopbaan, hij vraagt “een prospectus voor het volgen van een Politiecurcus met aantekening” aan.

Bij de Marechaussee worden in oktober 1940 elf gesloten eskadrons opgericht,

elk zo'n 100 man sterk: bereden en gemotoriseerde formaties voor ordehandhaving, maar ook voor opleidingsdoeleinden. Marechaussee Veldkamp gaat over naar Eskadron Amsterdam, dat wordt gelegerd in een nieuw woningcomplex aan de Van de Vijverstraat, waarbij ook een manege is gebouwd.

Amsterdam wordt op 8 en 9 februari 1941 geconfronteerd met de eerste provocaties van de Weerbaarheidsafdeling (WA) van de NSB. Op 11 februari volgen rellen, waarbij de WA-mannen de joodse buurt intrekken en de inwoners, joden en niet-joden geholpen door arbeiders uit andere wijken, het gevecht aangaan (de zogenaamde Jodenrellen). Uiteraard worden ook marechaussees ingezet voor ordehandhaving. Jan zal later met plezier over hun gevechten met de WA en andere NSB'ers vertellen.

Per juli 1941 wordt hij overgeplaatst naar de Brigade Balkbrug, waar mare-

Jan Veldkamp wordt op 2 maart 1919 geboren in de Hanzestad Hattem. Vader heeft daar een klompenmakerij aan de Gelderschedijk en in 1927 verhuist hij zijn zaak naar het nabijgelegen dorp Wezep, aan de Zuiderzeestraatweg. Jan groeit op in een gereformeerd gezin met vier broers en vijf zusters. Na schooltijd werken de jongens mee in de werkplaats en worden vaak lange dagen gemaakt. Vader is actief in de gemeenschap: lid van het schoolbestuur en bestuurslid van de 'Christelijke Muziekvereniging De Eendracht'. Jan en twee broers spelen bij De Eendracht, Jan op de kornet. Via vriendinnetjes van zijn zussen leert Jan – net achttien jaar geworden – Tjitske ten Tooren uit Ommen kennen. Jan wil meer dan met slechts zeven jaar school werken als klompenmaker. Inmiddels volgt hij twee jaar een cursus algemene ontwikkeling; hij wil graag bij de politie. In deze jaren verdiept hij zich ook steeds meer in de bijbel en wordt een zeer gelovig man. In vaders klompenmakerij is veel werk en in 1938 komt er zelfs telefoon.

Eind oktober 1938 meldt Jan zich – sinds twee weken verloofd met zijn Tjits – als dienstplichtige bij de Jan van Nassaukazerne in Harderwijk bij 20 Regiment Infanterie (20 RI), waar hij wordt opgeleid tot mortierist. Hij is niet bestemd voor de opleiding tot onderofficier, maar vader Veldkamp doet een goed woord voor zijn zoon bij de compagniescommandant. Op 4 januari 1939 gaat soldaat Veldkamp toch naar de kaderopleiding, bij 2 RI in Venlo. Zes maanden later keert hij als sergeant-titulair terug in Harderwijk en wordt stukscommandant van een 'mortier van 8' behorende tot 20 Compagnie Mortieren. Op 28 augustus 1939 wordt de algemene mobilisatie afgekondigd en enkele dagen later vertrekt 20 RI naar de Nieuwe Geniekazerne in Soesterberg. Op 10 mei 1940 bij de Duitse inval wordt 20 RI (minus I en III-20 RI) onder bevel gesteld van commandant Vesting Holland en vertrekt naar Leiden. Van daaruit is het regiment ingezet voor beveiliging en zuivering in Den Haag en omstreken. Na de capitulatie verblijft de mortiercompagnie in Voorburg. Over Veldkamps persoonlijke belevenissen tijdens deze meidagen is niets bekend.0

Amsterdam, 18 september 1940, bij stadhuis Amsterdam, 2e van rechts: Jan Veldkamp

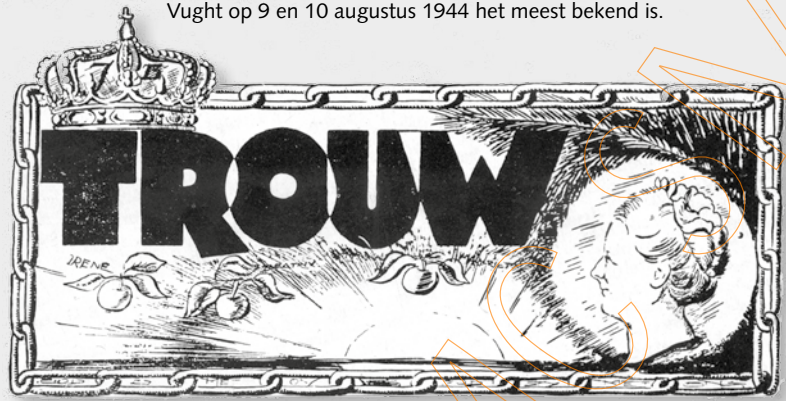
chassees als bewakers dienst doen bij het Rijksasiel voor Psychopaten. Met deze standplaats zal hij niet ontevreden zijn geweest, want verloofde Tjits woont dichtbij, in Ommen. In september 1942 volgt een overplaatsing naar de Brigade Hardenberg, bij de nieuwe Economische Dienst voor het opsporen van economische delicten zoals zwarte handel. Bij de politiereorganisatie van maart 1943 krijgt hij een aanstelling als wachtmeester der Staatspolitie en wordt ingedeeld bij de 'Marechaussee (Gendarmerie)', Groep Economische Dienst te Hardenberg.

De bezetter maakt eind april 1943 bekend dat het personeel van de "voormalige Nederlandsche Weermacht" weer terug in krijgsgevangenschap moet. In de kranten van 17 juni wordt het personeel van 20 Regiment Infanterie opgeroepen zich op 21 en 22 juni in de Frieslandkazerne te Assen te melden. Hoewel politiepersoneel een vrijstelling voor krijgsgevangenschap krijgt, een *bescheinigung*, geldt wel een meldingsplicht. Jan moet zich op de 21e melden, maar duikt dan onder en neemt zijn uniform en wapens mee. Hij voelt zich al langer ongemakkelijk bij de taken die marechassees krijgen opgedragen. Enkele dagen later wordt hij disciplinair ontslagen bij de Staatspolitie en gesignaleerd voor opsporing.

Ondergedoken in Kerkenveld heeft Jan contact met Jan Leijssenaar uit het naburige Alteveer, die deel uitmaakt van een groep met boer Riexs Zomer uit Alteveer en enkele onderduikers. Deze prille illegale groep steekt in de nacht van 18 op 19 juni in het dorp Fort een school, waar honderden in beslag genomen radio's liggen opgeslagen, in brand. Het volgende doel is de distributiedienst in Kerkenveld. Op de bespreking hiervoor introduceert Leijssenaar ene 'Cor Westland', een ondergedoken marechassees. Op 1 juli om 09.00 uur overvallen Cor Westland in marechassees-uniform en Jaap Gootjes ('Koo's'), een ondergedoken ambtenaar uit Baflo, met getrokken wapens die dienst.

Al voor zijn onderduiken verleent Jan hulp aan onderduikers en gaat daarmee verder voor de LO (Landelijke Organi-

De **illigale Trouw** verscheen voor het eerst in februari 1943. Trouw had een centrale top en redactie, werd decentraal gedrukt en van daaruit verspreid. In grote lijnen kende de organisatie provinciale en districtsverspreiders, koeriers, lokale verspreiders en drukkers. Maar Trouw was meer dan een krant. Vaak waren Trouw-werkers betrokken bij hulp aan onderduikers, verboden politieke partijen en soms knokploegen. De organisatie heeft veel verliezen geleden, waarvan de executie van 23 Trouw-werkers in Kamp Vught op 9 en 10 augustus 1944 het meest bekend is.

satie voor hulp aan Onderduikers). Gerard Santman, LO'er uit Dedemsvaart: "Van hem ontving ik de eerste bonkaarten welke in Drente gekraakt waren door Johannes Post. 's Woensdags gekraakt, vrijdagsmorgen om half zes ontving ik ze van Veldkamp."

Jan gaat ook aan de slag voor de illegale organisatie 'Trouw', een landelijke ondergrondse krant op christelijke grondslag. Hij is vaak in Hoozevee en werkt voor de provinciale verspreider van Trouw in Drente. Maar wanneer in september 1943 de provinciale Trouw-verspreider in Zeeland wordt opgepakt, wordt Jan benaderd en neemt hij de zorg voor die provincie op zich. Jan, nu als 'Cor Zeeland', reist veel en heeft contact- en slaapadressen in Roosendaal en in Kruiningen bij bakker Wave-rijn. Hij treft in Zeeland weliswaar een redelijk opgebouwde organisatie aan, maar verbetert deze zodat Trouw in elk dorp van de provincie kan worden gelezen. Kruiningen wordt het centrale adres, waar regelmatig de districtsvertegenwoordigers komen voor besprekingen en het ophalen van de kranten, en waar drukafspraken worden gemaakt. "Veldkamp fungeerde als trait-d'union met de Trouw-organisatie en als praatpaal voor de medewerkers", aldus Trouw-werker Van Alten. Distributie-ambtenaar Willemse, een van de overvallers op het distributiekantoor van Sint Laurens: "Voor deze overval gaf Cor mij (open veld Kruiningen) pistool-onderdicht."

Maar voordat van Zeeland sprake is, worden Jans vader en moeder op 2

augustus 1943 opgepakt en via het Huis van Bewaring in Arnhem tien dagen later naar Kamp Vught gebracht. De *Höhere SS-und Polizeiführer* H.A. Rauter heeft bepaald dat familieleden van ondergedoken politiemannen moeten worden gegijzeld. Door het oppakken van Jans ouders is nu ook Tjits genoodzaakt om onder te duiken. Op 16 december brengt Rauter een bezoek aan Kamp Vught en zegt de ongeveer 150 gegijzelde familieleden toe dat zij voor Kerstmis weer naar huis mogen. Moeder Veldkamp komt op 18 december thuis, vader op de 24e.

Zeeland is geografisch gezien een bewerkelijke provincie en is daarboven ook spered gebied. Zonder de juiste papieren kun je de vele controles niet passeren. Maar Jan is brutaal, overbluft en gaat risico's niet uit de weg. Zijn onderdakgever uit Roosendaal schrijft: "Zo liep hij altijd met geweren, pistolen, dolken enz. te sjouwen en zijn medewerkers hebben hem heel wat op zijn falie gegeven hierom. In elke zak een P.B. [persoonsbewijs], verhuizingskaarten die in een bepaald bevolkingsregister geschoven moesten worden, bonkaarten enz. Papieren had hij bij de vleet, allerlei aanstellingen en zelfs een abonnement van de spoorwegmaatschappij dat alleen toen aan ingenieurs van de maatschappij werd verstrekt. Maar zijn mooiste papier was toen tenslotte een bewijs dat hij een pistool mocht dragen. Hij was steeds op z'n qui-vive bij de trein, wist veelal wie de S.D. agenten waren. Bij een S.D. controle liep hij met z'n welgevulde tas de S.D. man bijna ondersteboven, maakte zijn excuus en liep door."

De bezetter maakt jacht op Trouw en eind 1943 worden tientallen Trouw-werkers opgepakt, veel in Overijssel. Op een landelijke topbijeenkomst van Trouw in Wormerveer op 10 december 1943 ontmoet Jan ene Henk Groot Enzerink. Henk is vrijwel de enige die nog over is van Trouw in Overijssel en is voor het eerst bij deze topvergadering. Er wordt besloten dat Jan weer in Overijssel gaat werken. Toch blijft hij betrokken bij Zeeland, zij het meer op afstand. Begin 1944 komt hij nog zo nu en dan in Kruieningen en Roosendaal.

Ook al is Jan vaak in Zeeland, toch gaat hij indien mogelijk naar zijn familie en verloofde Tjits. In februari 1944 wil het stel trouwen, Tjits zit dan ondergedoken in Ermelo. Ze trouwen 'in het geheim' op de 16e in Leeuwarden. Hun huwelijk in Leeuwarden is mogelijk geworden door te 'knoeien' met in- en uitschrijvingen in de bevolkingsregisters. In Wijhe – op een volgend onderduikadres van Tjits – wordt op 26 mei dochter Janny geboren. Volgens een mededeling van de burgerlijke stand in een krant is zij de dochter van "C.J. Westland en J. Schlepers".

In Overijssel zetten Jan, nu als 'Cor Overijssel' en Henk Groot Enzerink als 'Karel Overijssel', de Trouw-organisatie weer op poten. In beginsel wordt de inhoud van Trouw door de centrale redactie samengesteld, maar in oktober wordt op aandringen van Jan een aparte redacteur benoemd voor het noordoosten van het land, die eigen artikelen mag toevoegen. Zo wordt begonnen met de uitgave van een regionale editie, die onregelmatig wordt gemaakt in Hengelo, Kampen, Zwolle, Almelo en Enschede. Zwolle wordt voor Trouw steeds belangrijker als knooppunt van de koeriersdienst tussen Amsterdam en de noordelijke provincies. Jan maakt zich ook druk over het verschijnen van Trouw na de bevrijding. Op 18 oktober schrijft hij over het ontbreken van richtlijnen uit Amsterdam: "Het is toch best mogelijk dat wij eerder bevrijd zijn dan Amsterdam, waarom moet dan V.N., PAROOL, enz. wel verschijnen en Tr. niet."

Juni/juli 1944, Jan en Tjits met dochttertje Janny

Behalve voor Trouw is Jan ook met andere zaken bezig, waar niet veel van bekend is. Wel dat hij in augustus 1944 in Balkbrug aanwezig is bij een bijeenkomst van illegale werkers uit de wijde omgeving. De ondergedoken marechaussee Jos Bonvanie wil een knokploeg vormen van dertig man. Dit is de KP-Staphorst geworden, kleiner en zonder 'Cor'. In september 1944 raakt Jan betrokken bij de vorming van de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten: hij wordt pelotonscommandant (strijdend gedeelte) van het plaatselijke Commando Ommen.

Aan Jans geluk komt op maandag 15 januari 1945 een eind. Die morgen is hij in Bruchterveld geweest bij de familie Noppers waar hij eerder een motorfiets onder het hooi had laten verstoppert. Op de fiets van Wierden naar Almelo wordt hij vlak voor Almelo staande gehouden bij een persoonscontrole. Zijn persoonsbewijs op naam van Johan Wessels vertrouwen ze niet en Jan wordt geboeid. Plots gooit hij zijn fiets tegen een van de mannen en stoot de ander omver, en zet het op een lopen, nog steeds geboeid. Enkele nagezonden schoten missen. Hij rent via een plantsoen een straat in en komt via een woning in de tuin van een andere woning. Helaas... juist in die woning blijkt de lijfwacht van NSB-leider Mussert ingekwartierd te zijn! Mussert houdt in die periode kantoor in Almelo. Jan wordt aangehouden en overgedragen aan de *Sicherheitspolizei* in Almelo, daarna in Zwolle. Hij schrijft op 13 februari in een naar buiten gesmokkeld briefje: "Ik ben gepakt met valsche papieren die ik ergens af moest geven, maar wie die persoon was, weet ik niet meer. [...] Nooit de moed laten zakken, dat doe ik

ook niet." De Sipo krijgt geen grip op hem, kan niets met deze Johan Wessels, "kantoorbediende O.N.S." en komt niet achter zijn ware identiteit.

Jan wordt op 1 maart naar Kamp Amersfoort gebracht en uiteraard onder de naam Johan Wessels in *schutzhaft* genomen. Twee weken later op de 15e gaat hij met vele anderen op transport naar concentratiekamp Neuengamme, waar de trein drie dagen later aankomt.

Hier blijft hij niet lang want in april wordt het kamp ontruimd in verband met de nadering van de geallieerde troepen. Van Jan is bekend dat hij tijdens een treintransport weet te ontsnappen en een volle week op de Lüneburgerheide heeft rondgezworven. Een Nederlander die daar in de omgeving in een werkkamp zit, vindt hem, volledig uitgeput. Hij neemt hem mee naar het werkkamp dat drie dagen later door de Amerikanen wordt bevrijd. Jan wordt opgenomen in het *Städtisches Krankenhaus* in Lüneburg.

In een briefje naar de familie – door hemzelf geschreven vermoedelijk half mei – meldt Jan dat hij weliswaar longontsteking heeft, maar vooruit gaat en met een paar weken weer thuis zal zijn. Het briefje moet kort zijn, want "ze staan op dit briefje te wachten. Eenige Hollandsche vrienden die morgen naar Nederland terug keren, zullen het meenemen." Het briefje komt te laat aan... inmiddels is Jan op 1 juni aan een hartvliesontsteking overleden en in Lüneburg begraven. Pas eind augustus bereikt het droeve nieuws de familie. Het duurt nog jaren voordat de stoffelijke resten van Jan kunnen worden gerepatriëerd. Pas op 24 oktober 1951 kan de herbegraving plaatsvinden op de Gemeentelijke Begraafplaats te Ommen.

Jaap Gootjes ('Koo's') die samen met Jan Veldkamp de overval in Kerkenveld uitvoert, pleegt nog meer distributiekraak. Op 11 februari 1944 worden hij en zijn broer Piet bij een inval op hun onderduikadres in Middelstum tijdens een vuurgevecht doodgeschoten.

De auteur verricht historisch onderzoek naar de gevallen die in de oorlog 1940-1945 behoorden tot de (Koninklijke) Marechaussee. Wilt u reageren? Uw reactie is welkom op het redactieadres of rechtstreeks per e-mail aan de auteur op marechaussee4045@gmail.com.

Trots als een pauw

2015, Bert van Holst aan het woord na installatie als wapenadjutant

I Door: Jan Gaasbeek

Nadat de Koninklijke Landmacht en Koninklijke Luchtmacht en later de Koninklijke Marine een krijgsmachtdeeladjutant hebben gekregen, wordt de functie van 'hoogste onderofficier' ook officieel ingevuld bij het jongste krijgsmachtdeel, de Koninklijke Marechaussee. Nu vervult wapenadjutant Bert van Holst deze functie al meer dan drie jaar. De redactie spreekt met hem en neemt ook een kijkje in het verleden.

Positie onderofficier

Wie enigszins bekend is met de geschiedenis van de krijgsmacht weet dat de positie van de onderofficier altijd een punt van discussie is geweest. We weten niet precies wanneer het begrip onderofficier in het Nederlandse leger wordt geïntroduceerd. Bij de vorming van het Staatse leger rond 1580 zien we onderofficieren optreden. In die tijd is de schakel tussen hogere commandanten en de compagnie een kapitein. Een soort militaire ondernemer die de opdracht krijgt om compagnieën te werven. Hij heeft gezegd een commissie, een opdracht. De onderofficieren hebben deze commissie niet en dat is een kenmerkend verschil dat zich door de hele geschiedenis laat zien. Vanaf de zestiende eeuw is er een duidelijker ontwikkeling van de onderofficier. De onderofficier moet de manschappen drillen en in toom houden. Hij moet discipline bijbrengen en hen het militaire handwerk leren.

Door de geschiedenis heen manifesteren zich steeds weer een aantal problemen. Onderofficieren komen voort uit de manschappen en onderscheiden zich nauwelijks in kennis en ontwikkeling. Er is een gebrek aan status en het gedrag

van onderofficieren laat ook te wensen over. Van oudsher bestaat er een grote scheiding tussen officieren en onderofficieren. Het moeten doen van vervelende klussen door onderofficieren daarbij weinig gesteund door officieren en het vervullen van officierstaken met weinig of geen extra beloning.

De positie van de onderofficier is duidelijk verbeterd door de vorming van de verschillende opleidingsinstituten, zoals uiteindelijk de oprichting in 1951 van de Onderofficiersschool, in 1961 geheten de Koninklijke Militaire School.

Veranderingen

Een aantal ontwikkelingen heeft de krijgsmacht in Nederland ingrijpend veranderd: het opschorten van de opkomstplicht (1997) en de vorming van een beroepsleger, internationale ontwikkelingen, de inzet in crisisgebieden en het samenwerken met andere landen. Vóór 1995 gaat de krijgsmacht – behoudens de inzet in Nederlands-Indië, Korea (VN) en Libanon (Unifil) – alleen naar het buitenland om te oefenen maar dat verandert met de inzet in de Balkan. Dat heeft gevolgen voor de plaats van de onderofficier. Vooral de invloed van

uitzendingen moet men niet onderschatten; vaak wordt het werk daar gedaan door ervaren onderofficieren. Door een nauwere samenwerking met de Verenigde Staten wordt de plaats van de senior-onderofficier binnen het Amerikaanse leger beter gezien door de Nederlandse onderofficier. Deze senior-onderofficier heeft een grote adviserende rol bij de commandanten en wordt een voorbeeld voor de positie van de Nederlandse onderofficier.

Toch is nog niet duidelijk wat nu precies het domein van de onderofficier is. De Koninklijke Landmacht start in 1994 een discussie op en er worden in het land workshops gehouden over de verbetering van de positie van de onderofficier. Het resultaat is dat een werkgroep (OO KL 98) wordt ingesteld om een plan van aanpak op te stellen. In 1995 verschijnt ook een intern memorandum van de Directie Personeel met als onderwerp 'Onderofficieren naast de commandanten (niveau-adjudanten)' over het instellen van diverse functies, zoals die van de landmachtadjutant.

Krijgsmachtadjutant

Gevraagd door de Chef Defensiestaf (CDS), luitenant-generaal Van den Bree-men, wordt op 1 september 1996 adjutant René Clausen van de Koninklijke Landmacht als eerste krijgsmachtadju-

2000, krijgsmachtadjutant René Clausen (midden) met de krijgsmachtdeeladjudanten (allen nog met een nestel enkel koord)

dant aangesteld, officieel als 'Adjutant van de krijgsmacht'. Deze nieuwe functie wordt bij voorkeur roulerend ingevuld door adjudanten van de vier krijgsmacht-delen. Zo wordt adjudant Marinus Dunnewind van de KMar op 7 mei 2010 ook als krijgsmachtadjutant aangesteld.

Krijgsmachtdeeladjudanten

Kort na zijn aantreden geeft Clausen aan dat de 'eenmanszaak' die hij mag runnen een te zware belasting is. Hij bepleit de instelling van krijgsmachtdeeladjudanten en verwacht dat deze er snel komen, mits marine en marechaussee hun terughoudendheid laten varen. De reden voor deze terughoudendheid is volgens Clausen, dat "onderofficieren van deze krijgsmacht-delen per traditie minder ruimte van hogerhand genieten dan de collega's van land- en luchtmacht omdat er van oudsher een grote scheiding tussen officieren en onderofficieren bestaat."

Op 6 mei 1998 wordt de eerste luchtmachtadjutant aangesteld en twee dagen later de eerste landmachtadjutant. Een jaar later is er ook een marineadjutant. De KMar vindt eerst een tijdelijke oplossing en stelt pas in 2000 een krijgsmachtdeeladjutant aan (zie verder onder kopje wapenadjutant). Naast de krijgsmacht-delen hebben ook het Defensie Ondersteuningscommando (DOSCO) en Defensie Materieel Organisatie (DMO) een soortgelijke functie ingesteld, de defensieonderdeelsadjutant.

De krijgsmacht(deel)adjutant en de defensieonderdeelsadjutant dragen als uitmonstering een speciaal ontworpen nassaublauw-goudkleurige nestel met dubbele koorden. Daarnaast onderscheiden zij zich door een embleem van het krijgsmachtdeel/defensieonderdeel met een lauwerkrans op de schouderpas-santen (op de mouw voor de marineadjutant).

Wapenadjutant

Gepushed door de CDS worden eerst adjudanten Albert Pruijn en Cees van Luinen, naast hun reguliere werkzaamheden, tijdelijk belast met de functie van krijgsmachtdeeladjutant, bij de KMar 'wapenadjutant' genoemd. Op 1 maart 2000 wordt adjudant Piet van der Vloed fulltime als wapenadjutant geïnstalleerd. De functie wordt daarna bekleed door adjudanten Marinus Dunnewind en Ed Schuur. Adjudant Bert van Holst volgt Ed Schuur als wapenadjutant op. Hij wordt op 1 mei 2015 tijdens een ceremonie in Apeldoorn door CKMAR, luitenant-generaal Hans Leijtens, geïnstalleerd door het omhangen van de bij de functie behorende nestel.

De wapenadjutant adviseert CKMAR over zaken die de Koninklijke Marechaussee en daarin werkzame onderofficieren aangaan. Hij treedt op als hun vertegenwoordiger, waarbij het gaat om kwaliteit en verdere vorming. Is voorzitter van het driehoeksoverleg, een over-

leg tussen stafadjudanten van het Landelijk Tactisch Commando, OTCKMar en wapenadjutant. Dit naast regelmatig overleg met de overige bij de KMar aangestelde stafadjudanten, de krijgsmachtadjutant en de krijgsmachtdeeladjudanten. Er worden representatieve taken verricht en werkbezoeken afgelegd. De wapenadjutant is lid van de Marechausseeraad (MARRA), waarin alle (strategische) besluiten worden genomen. Ook bestaat er een informele MARRA waarin met verschillende disciplines veel onderwerpen worden besproken, maar geen besluiten worden genomen. Deze onderwerpen komen vaak op de agenda van de MARRA terecht. Het is tevens de taak van de wapenadjutant om zoveel mogelijk aanwezig te zijn bij andere van belang zijnde formele en informele bijeenkomsten binnen en buiten de KMar.

Omslag bij de KMar

Op het moment van aantreden van Bert van Holst is er een omslag gaande binnen het werk van de KMar. Er wordt overgegaan van gebiedsgebonden naar informatie gestuurd optreden (IGO). Bert vindt dat een heel logische stap en staat er volledig achter. "Je moet daar zijn waar het werk is." Hij wil verder de nadruk leggen op flexibiliteit en vindt dat de randvoorwaarden voor het personeel goed moeten zijn. De organisatie moet hen goede support geven en voldoende faciliteren!

De KMar bestaat naast enkele andere eenheden uit 25 brigades die alle operationele taken uitvoeren. Deze brigades maken deel uit van het Landelijk Tactisch Commando (LTC), het operationele hoofdkwartier dat informatie verzamelt

2018, nestel van de wapenadjutant

foto: Mediacentrum Defensie | Evert-Jan Daniels

Apeldoorn, 2015, Wapendag, CKMAR met zijn wapenadjutant

foto: Jeroen Liebers

Irak, 2017, Bert van Holst op werkbezoek

foto: Dennis Boom

Apeldoorn, 2018, uitreiking gouden medaille

en analyseert die belangrijk is voor de uitvoering van marechaussee taken. De operationele teams in het land krijgen deze informatie als werkopdrachten door het LTC aangeleverd. Het LTC is in 2016 opgericht, waarmee de KMar een informatie gestuurde organisatie is geworden. Voor die tijd wordt er gebiedsgebonden en in districten gewerkt. Deze organisatieverandering is nodig om goed in te kunnen spelen op de toenemende dreiging van (grensoverschrijdende) criminaliteit, terrorisme en illegale migratie.

Uitdagingen

Bert gaat werken aan kwaliteit en vakmanschap bij de onderofficieren. Ook belangrijk is het implementeren van doorlopende leerlijnen binnen het onderofficierskorps: bij elke nieuwe rang komt men weer terug bij het OTCKMar en worden vaardigheden aangeleerd die nodig zijn voor de nieuwe rang/functie. Hij wil ook investeren in de begeleiding van jonge officieren. Verder ziet Bert het als taak om de nieuwe KMar-aanpak uit te leggen aan de onderofficieren.

Er alles aan doen om het welzijn van de onderofficieren te waarborgen. Bert: "Het is de taak van de wapenadjutant om eerlijk te zijn over wat er speelt. Zeggen waar het op staat. Niks politiek correct. Als 'ogen en oren' van CKMAR is dit een vereiste. Gewoon dingen benoemen zoals ze zijn en respect voor het beroep en de medewerker centraal stellen."

Bert beseft bij zijn aantreden terdege dat 'het zijn van wapenadjutant' – vindt overigens 'marechausseeadjutant' ook een goede naam – niet zomaar een job is. Hij heeft de keuze voor deze functie

uitgebreid met zijn echtgenote Sonja, die officier bij de KMar is, besproken. "Zij heeft me enorm aangemoedigd om dit op te pakken. Zij wist namelijk hoe graag ik dit wilde. Ik moet bepaalde dingen opofferen, maar krijg daarvoor in de plaats veel nieuwe en mooie ervaringen terug."

Na tweeëneenhalf jaar in functie te zijn geweest, maakt hij in december 2017 een overzicht van de zaken waaraan hij gewerkt heeft en waar hij nog mee bezig is: (1) zichtbaarheid van de stafadjutanten, (2) detectie en selectie van talentvolle onderofficieren, (3) nieuwe beleidsvisie (rol en positie) onderofficieren, (4) zelf aanwezig zijn op de werkvloer door werkbezoeken en (5) aandacht besteden aan de veelkleurigheid van de organisatie.

Facebook

Bert maakt gebruik van Facebook en heeft bijna 2000 volgers. Dagelijks kunnen wij hem volgen bij zijn activiteiten. Hij is duidelijk niet aan zijn bureau in Den Haag gekluisterd en is veel te vinden op belangrijke plaatsen, werkplekken in binnen- en buitenland, waar hij daadwerkelijk de ogen en oren van CKMAR is. Op 1 mei 2018 schrijft hij: "1 mei 2015, wat had ik de nacht ervoor onrustig geslapen. 1 mei 2018, alweer drie jaar wapenadjutant KMar en daarmee vertegenwoordiger van alle onderofficieren, marechaussees en wat mij betreft alle collega's werkzaam bij de KMar. Voorbij gevlogen, elke dag genieten van onze kanjers die er staan 'als het erop aankomt'. Nog niet klaar, hoewel een aantal zaken die ik wilde bereiken er staan. Belofte maakt schuld en ik heb nog een goede twee jaar te gaan om al mijn beloftes in te lossen. 'Trots als een

pauw', dat ik elke dag jullie mag vertegenwoordigen, zoals beloofd in mijn toespraak op 1 mei 2015! En de komende twee jaar doorgaan met de mooiste functie die ik als onderofficier mag vervullen!"

Gouden medaille

Op 6 september 2018 is aan Bert in Apeldoorn op bijzondere wijze de gouden medaille voor 'langdurige, eerlijke en trouwe dienst' uitgereikt. Niet door CKMAR maar door een jonge onderofficier, wachmeester der 1e klasse Jessica, om zo zijn verbinding met de onderofficieren te benadrukken.

Bert heeft nog een aantal jaren te gaan voordat hij in 2021 met flo gaat. Hij wil die tijd gebruiken voor het verder implementeren van de in 2017 geïntroduceerde beleidsvisie onderofficieren. Onlangs hoorde hij blij, dat ook een start kan worden gemaakt – weer een punt van zijn bucketlist – met het document 'Detectie en selectie van talentvolle onderofficieren' voor de functie van stafadjutant in de toekomst. Dit zal veel energie vergen evenals het coachen en begeleiden van de zittende stafadjutanten. De doorlopende leerlijn zal niet aan zijn aandacht ontsnappen. En natuurlijk niet te vergeten "er gewoon zijn voor de mensen!"

Wapenadjutant Van Holst is bijna 23 jaar werkzaam bij de KMar. Hij kwam in 1995, na 13 jaar onderofficier als sergeant der 1e klasse over van de Koninklijke Landmacht en vervulde de functies: wachmeester der 1e klasse grensbewaking en militaire politiezorg, opperwachmeester klassenbegeleider, brigadeadjutant, schooladjutant en districtsadjutant. Bert werd uitgezonden naar Irak. Bronnen: 'De Stem van de Onderofficier' van Jan Verschoor, www.destemvandeonderofficier.nl, Markrant, KMarMagazine en archief van SMK in Buren.

'Twee vrienden twee wegen'

Door zijn onderzoek naar de verzetsbeweging in Friesland komt amateurhistoricus Bouwma uit Hoornsterzwaag in contact met iemand die nog veel brieven had van zijn oom uit de oorlogstijd. Dit leidt tot een publicatie over twee vrienden die in de oorlog hun eigen weg kozen. | Door: Willem Geense

Na de bevrijding kwam er een grondig onderzoek naar het doen en laten van Nederlanders tijdens de oorlog. Iedere volwassene werd langs een strenge meetlat gelegd en er waren maar twee uitslagen mogelijk: je was 'goed' of 'fout' geweest. Het was zwart of wit, meer keuzemogelijkheden waren er niet. Pas na enige jaren moest worden erkend dat meer Nederlanders het *feldgraue* Duitse uniform hadden gedragen dan de geallieerde *battledress*. Langzaam maar zeker werd duidelijk dat het gros van de Nederlanders zich toch zoveel mogelijk had aangepast, geen aandacht wilde trekken van de bezetter en probeerde zonder veel kleerscheuren 'er doorheen te rollen'. Precies: het was niet zwart of wit geweest, maar voornamelijk grijs.

Inmiddels zijn we weer een fase verder: nu mag ook voorzichtig eens gekeken worden naar Nederlanders die zich vrijwillig hebben aangemeld voor bijvoorbeeld dienst aan het Oostfront. Lange tijd mocht over deze mannen niet worden gesproken; het waren toch immers ordinaire landverraders geweest en het was maar goed dat de meesten daar gesneuveld waren. De betreffende families probeerden jarenlang deze familiegeheimen voor de buitenwacht verborgen te houden. Over de betreffende vader, broer of zoon werd ook binnen de eigen familie gewoonweg nooit meer gesproken.

In het oorlogsmuseum in Overloon wordt tegenwoordig ook aandacht besteed aan de Nederlanders die zich destijds, vanuit een oprechte en idealistische overtuiging, aanmeldden bij de NSB of het Vrijwilligerslegioen Nederland. In mijn eigen kring ken ik het verhaal van twee diepgevoelige broers die in de oorlog elk een totaal andere weg insloegen; de één belandde door zijn verzetswerk in Kamp Vught en de andere broer vocht in Rusland en belandde na de oorlog daarvoor in een strafgevangenis. Ook binnen de Marechaussee hebben zich dit soort onbegrijpelijke scheidingen voorgedaan en over zo'n geval gaat dit boekje.

'Twee vrienden, twee wegen'

Dit boekje van 72 pagina's door amateurhistoricus Hessel Bouwma is in 2018 verschenen. Door eerder onderzoek naar de verzetsbeweging in Friesland kwam hij in contact met Gerrit Klaas Haagsma uit Aldeboarn. Deze had nog een vijftigtal brieven in zijn bezit van zijn oom die ook Gerrit Haagsma heette. Over deze laatste

Gerrit Haagsma gaat het boekje en over zijn vriend en marechaussee-collega Toon Alderliesten. Ooit waren het wachtmeesters en dikke vrienden.

In de Tweede Wereldoorlog koos ieder een andere richting. Gerrit sloot zich aan bij de Waffen-SS en sneuvelde in het voorjaar van 1944 aan de oevers van de Narwa op de grens tussen Rusland en Estland. Toon dook onder en maakte deel uit van het verzet. Hij overleefde ternauwernood de oorlog en emigreerde in 1951 naar Canada, teleurgesteld in het Nederlandse politieke klimaat. Hoe kon het dat deze twee hechte vrienden zo lijnrecht tegenover elkaar kwamen te staan? Hoe is de gezagsgetrouwe marechaussee Haagsma zo in de ban van de 'Nieuwe Orde' geraakt?

Hoe het begon

Boerenzoon Gerrit Haagsma is in 1913 geboren in Langweer (Friesland) en Antonie (Toon) Alderliesten een jaar later in Rotterdam/IJsselmonde. Na het vervullen van zijn dienstplicht opteert Gerrit in 1935 voor de Koninklijke Marechaussee waar hij in maart 1936 zijn opleiding afrondt en geplaatst wordt bij de Brigade Emmen. Een jaar later maakt hij bij de Brigade Oosterwolde kennis met collega-marechaussee Toon Alderliesten. De twee worden goede vrienden: ze hebben min of meer hetzelfde karakter, zijn erg leergierig en ook kerkelijk. Het lukt ze om samen op 15 februari 1940 geplaatst te worden op de onderofficiersopleiding in Apeldoorn en in diezelfde zomer – in bezet-

1940, Apeldoorn, Gerrit Haagsma (l) en Toon Alderliesten (afbeelding is uitsnede van groepsfoto ter gelegenheid van het slagen voor de wachtmeesterkursus bij het Depot Marechaussee)

tingstijd – worden ze wachtmeester. De Duitse inval maken Toon en Gerrit mee in Scheveningen. Als de toestand weer enigszins normaal is geworden, worden beide vrienden in juli in Amsterdam geplaatst en later in Friesland.

Gevoelig voor het gedachtegoed van 'de nieuwe tijd'

Uit een latere brief van Toon Alderliesten uit Canada aan de zoon van de gesneuvelde Gerrit wordt duidelijk waarom zijn vader ooit gevoelig werd voor de boodschap van de NSB (Gerrit zelf rept daar in zijn eigen brieven niet over). Gerrits vader was een ambitieuze, trotse herenboer die in 1926 veel geld investeerde in de bouw van twee nieuwe boerderijen. Maar de crisis van 1929 leidde tot een faillissement en een 'boeldag' waarop alle bezittingen voor een schijntje werden geveild. In een gehuurd boerderijtje kan de familie Haagsma daarna nauwelijks meer het hoofd boven water houden. Het is met name de NSB van Anton Mussert die dan opkomt voor deze leden van de boerenstand.

Tijdens zijn patrouilles komt Gerrit regelmatig bij kroegbaas Lambertus Kok in Haulerwijk waar hij zijn patrouilleboekje moet laten aftekenen. In 'Het Bruine Paard' komen ook geregeld sprekers van de NSB om hun boodschap te verkondigen. Kok is een felle NSB'er maar dat weerhoudt Gerrit er niet van om een relatie te beginnen met zijn dochter Jantje. Op 5 augustus 1941 trouwen ze.

Gerrit kan het bij de brigade goed vinden met zijn opperwachtmeester die lid is van de NSB. In hun vrije tijd gaan ze samen vissen, ideaal om over 'de nieuwe tijd' te praten. Op 21 december 1940 schrijft Gerrit aan zijn ouders dat hij lid is geworden van de NSB. Hij ziet het als zijn plicht omdat het nationaal-socialisme het hoogste ideaal is en daarvoor is het belangrijk "om deze strijd te winnen". In de zomer van 1941 zijn Toon en Gerrit geplaatst bij de Brigade Leeuwarden en daar hoort Toon tot zijn afgrijzen dat zijn goede vriend zich tot de NSB heeft bekeerd. Er wordt heftig gediscussieerd. Toon: "Ben je nu een mof of een Hollander?" Ger-

Advertentie uit 'Storm, weekblad der Germaansche SS in Nederland', 16 juni 1944 (bron: Delper.nl)

rit antwoordt even heftig: "Nog een jaar en dan marcheer jij in onze rijen mee!" Toon kortaf: "Dat beleef je nooit!"

Naar Rusland

Gerrit ziet het als zijn hoogste plicht om het communisme te bestrijden want anders "gaan wij allemaal ten gronde", zo schrijft hij. "Het Russische communisme MOET ten val worden gebracht." Dat bestrijden lukt niet vanuit Nederland en daarom meldt hij zich aan bij het Legioen Nederland van de Waffen-SS om naar Rusland te kunnen gaan. Hij heeft de onwrikbare overtuiging dat het doel waarvoor hij gaat, heilig is. Gerrit vertrekt twee dagen na zijn bruiloft naar het oosten voor "politiedienst achter het front. Ik behoef niet mee te vechten." Dat vechten komt er toch van en begin 1942 komt hij zwaar gewond in een *kriegslazaret* te liggen. Op verlof in Nederland ontmoet hij ook zijn oude vriend Toon weer, maar daar schrijft hij niet over. Tijdens dit verlof smeekt zijn vrouw hem om niet terug te gaan en onder te duiken maar daar ziet Gerrit geen kans toe.

Na zijn herstel vraagt Gerrit wel ontslag aan uit dienst na alles wat hij heeft meegemaakt, maar hij wordt als onmisbaar beschouwd vanwege zijn opgedane ervaring. Aan het front ontvangt hij bericht dat zijn vrouw is bevallen van een zoon: Gerrit Klaas, een zoon die hij nooit zal zien. Tijdens een zware Russische aanval op de Duitse stellingen sneuvelt Gerrit op 8 maart 1944.

Afrekening-frustatie-emigratie

Na de oorlog heeft Gerrits weduwe een klein jaar vast gezeten omdat ze lid van de NSB was geweest en extra levensmiddelen had verkregen. Als bijkomende straf werd ze tien jaar uit het kiesrecht ontzet en haar woning en alle goederen werden verbeurd verklaard. Haar beide ouders werden ruim twee jaar vastgezet. Jantje Haagsma is in 1955 hertrouwd en

vervolgens met haar nieuwe echtgenoot naar Amerika vertrokken. Haar zoon Gerrit Klaas volgt later.

Toon Alderliesten is na de Meistaking van 1943 ondergedoken waarna de *Sicherheitspolizei* onafgebroken jacht op hem maakte. Zijn ouders en zeven broers en zusters werden vier maanden als gijzelaar in Kamp Vught opgesloten. Toon maakte deel uit van een sabotageploeg. Kort na de bevrijding is hij getrouwd met Sipke Bultsma die hij uit het verzet kent en in 1951 emigreren ze naar Canada. Toon Alderliesten is in 2012, op 98-jarige leeftijd, overleden.

Velen dachten dat er na de oorlog een nieuwe beweging zou komen die het vooroorlogse politieke bestel zou vervangen. De nieuwe eensgezindheid zou de vooroorlogse verdeeldheid doorbreken, maar daar kwam weinig van terecht. Alle oude politieke partijen met de vertrouwde kopstukken namen hun posities weer in. De straffen die door de tribunalen werden opgelegd aan collaborateurs en landverraders, vonden de oud-verzetstrijders veel te laag en veel zaken zijn bewust onder het tapijt geveegd. Daardoor verloren ze het vertrouwen in de Nederlandse rechtsstaat, voelden zich in het na-oorlogse Nederland niet meer thuis en kozen daarom vaak voor emigratie.

De auteur Bouma laat in een interview optekenen dat hij vooraf dacht dat iemand die zich vrijwillig heeft aangemeld bij de SS, wel een puur foute man geweest moest zijn. Na het doorspitten van de brieven moest hij – tot zijn eigen verbazing – zijn mening over Gerrit Haagsma bijstellen. Gerrits grote idealisme om het communisme te gaan bestrijden, heeft zijn zicht op het grote geheel beperkt. In een andere tijd en onder een ander regime, zou hij vast een schouderklopje hebben gekregen, aldus Bouma.

'Twee vrienden twee wegen' is voor € 10,- verkrijgbaar bij Hessel Bouma (hesbouma@hetnet.nl) en bij Gerrit Haagsma van het Memorial Museum 40-45 Aldeboarn (Bordego 2, Oldeboorn, 0566-652148).

Reservisten in hun dagelijks werk

Reservist zijn bij de Koninklijke Marechaussee doe je in principe naast je burgerbaan. Wat is dat dan voor werk? En hoe zijn de contacten met de KMar tot stand gekomen? Een gesprek met een oud-reservist, reserve luitenant-kolonel b.d. Roeland Kremers. | Door: Freerk van Rossem

Zodra ik Roeland ontmoet praat hij meteen energiek over zijn tijd bij de KMar. Het is dan ook, zoals hij zelf zegt, met pijn in het hart dat hij de KMar vanwege functioneel leeftijdsontslag op 60-jarige leeftijd heeft moeten verlaten. Maar liever was hij nog even doorgedaan. Want er liggen nog vele leuke uitdagingen die opgepakt kunnen worden en waaraan hij graag nog een bijdrage zou willen leveren. Ook al heeft hij gedurende zijn reservistenperiode al heel veel opgepakt!

Roeland start bij de KMar als dienstplichtige van lichte 77-4. De ARO-klas bestond uit vijf personen en samen met de kaderopleiding van vijftien man werd de opleiding voltooid. Met de reserve-officieren en enkele kadergenoten heeft Roeland tot heden altijd contact onderhouden. Triest is dat een kleine twee jaar geleden reserve wachtmeester Rob Brands is overleden (zie artikel 'Chardervjak' in MC 2018-1).

Na zijn acht maanden opleiding kwam Roeland in Nunspeet terecht bij 104 Maresk onder commando van majoor Jan de Jong en had daar een hele leuke tijd. In 1978 nam hij deel aan de NAVO-oefening Saxon-Drive in West-Duitsland. Na de dienstplicht is Roeland eigenlijk wel elk jaar in actieve dienst opgekomen voor oefeningen, cursussen, projecten en opleidingen. Soms voor enkele dagen en soms wat langer maar altijd met het doel om de KMar te ondersteunen waar nodig. Ook bij de Nijmeegse Vierdaagse was en is hij een trouwe loper. Na meerdere keren in militair verband kreeg hij dit jaar als individuele loper zijn elfde kruisje en heeft hij bij binnenkomst – uiteraard vol trots – met blauwe baret de militaire groet gebracht aan CKMAR en de overige hoogwaardigheidsbekleders.

Hoewel gestart met de studie Civiele Techniek aan de TH in Delft, is hij uit-

eindelijk naar de studie Fiscale Economie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam gegaan. Hierdoor heeft Roeland zowel een technische, fiscaal juridische als bedrijfseconomische achtergrond. Allemaal competenties die hij zowel in het bedrijfsleven als in zijn verdere KMar-werk goed heeft kunnen gebruiken. Na zijn studie is hij dan ook gestart met controlling functies bij bedrijven die gerelateerd zijn aan de techniek en industrie.

Na een CIMIC-cursus (Civiel Military Cooperation) op de SHAPE NATO school in Oberammergau (D) is Roeland enkele keren als reservist naar Bosnië-Herzegovina uitgezonden. Hier heeft hij actief meegewerkt om als bedrijfsadviseur voor met name in hout en bouw relateerde projecten bij te dragen aan de wederopbouw van het land en het verbeteren van het openbaar bestuur. Deze manier van militair-civiele samenwerking spreekt hem zeer aan en wordt, wat hem betreft, gelukkig inmiddels veel vaker ingezet in crisisgebieden, met name door 1 CMI-Commando (Civiel en Militair Interactie Commando) van de Koninklijke Landmacht. Het bedrijfsleven en de militaire organisatie hebben hiermee de unieke kans om elkaars expertise optimaal in te zetten. Dat er echter de nodige terughoudendheid vanuit het bedrijfsleven is begrijpt hij, want zeker voor kleinere organisaties is het lastig om medewerkers gedurende een langere periode te missen. Ook rechtspositioneel zijn er (nog steeds) haken en ogen. Maar medewerkers komen door de opgedane ervaring en contacten na een uitzending of missie ook weer met de nodige bagage terug en die kan weer goed worden ingezet in het civiele bedrijfsleven.

Om optimaal te kunnen functioneren is het wel van belang om door het volgen van cursussen de nodige militaire ken-

nis actueel te houden en uit te breiden. Roeland heeft er dan ook verschillende gedaan zoals de opleiding 'International Human Rights and Humanitarian Law' in Italië en in Zweden de 'United Nations Police Commanders Course' (UNPCC) en de 'International Press and Information Officers Course' (IntPIOC).

Het zoeken naar civiel-militaire samenwerking heeft Roeland verder invulling gegeven door samen met anderen het consortium REALES op te richten dat zich bezighoudt met de ontwikkeling van een duurzame compound (base-camp) voor militairen die worden uitgezonden naar crisisgebieden. In 2010 heeft het consortium hiervoor de Gouden Pioniersschop bij de Genie gewonnen. Mooi is dat op 13 juni 2017 in Soesterberg het 'Fieldlab SMART Base' is geopend waar onder andere proefopstellingen getest kunnen worden (zie kader).

Naast zijn burgerbanen bij productiebedrijven, handelsorganisaties en aannemerij gingen zijn werkzaamheden bij de KMar ook gewoon door. Hij was werkgroep-lid bij de implementatie Reservistenbeleid KMar (1997-1998), voorzitter van het project- en advies-team Herinrichting Brigades KMar Dis-

trict Zuid (2004-2005). Door zijn onafhankelijke opstelling als reservist kon hij zonder eigenbelang de partijen bij elkaar brengen waardoor een moeilijk proces van het afstoten van brigades toch redelijk vlekkeloos kon verlopen. Voorts was hij deelnemer scenarioplaning Staf KMar (2007), teamleider LOG (Landelijke Ondersteunings Groep) District Zuid en lid van de Taskforce Innovaties KMar (2010-2011).

Gedurende zijn jaren in Noorwegen waar hij werkte als Algemeen Directeur van Norwegian Sandstone Export, een 'Greenfield' operatie voor de opzet en exploitatie van een steengroeve voor aandeelhouder/eigenaar Heijmans kwamen de contacten met de KMar ook weer goed van pas. De RV-166, een KMar-kustwachtvaartuig, kwam door vlootvernieuwing op de markt. Via de dienst Domeinen kon het schip worden aangeschaft waarna Roeland het met andere reservisten heeft overgeven van Harlingen naar Noorwegen. En daar kon het schip tot volle tevredenheid ingezet worden voor diverse werkzaamheden. Dat binding met het verleden werd behouden, blijkt wel uit de naam die het schip kreeg: Fjordstone 166.

Tijdens de Nuclear Security Summit in 2014 in Den Haag heeft Roeland geadviseerd als Hoofd Accreditatie. Een mooie taak om samen met andere reservisten onder tijdsdruk de passenuitgifte voor ruim 2000 KMar-medewerk(st)ers van dit met veel veiligheidsmaatregelen omgeven event te mogen organiseren.

Ook in Afghanistan heeft Roeland zes maanden ondersteund door in het kader van de politie trainingsmissie behoeftstellingen in kaart te brengen: "Wat is er nodig om de diverse politie-korpsen te kunnen opleiden?"

En in 2015 heeft hij als projectleider de consequenties in kaart gebracht voor het inrichten van 100%-controles op Eindhoven Airport. Die waren financieel en operationeel aan de hoge kant zodat in 'Den Haag' besloten is bepaalde vluchten, die deze controles vereisten, niet toe te staan op het vliegveld. Die opgedane kennis kon echter wel wor-

Fjordstone 166 (voormalig KMar-kustwachtvaartuig RV-166)

den gebruikt om de passagiersstromen, overige logistiek en samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met de Douane, efficiënter in te richten zodat de gedane inspanningen op een andere manier (bij latere verbouwingen en uitbreidingen) toch konden worden gebruikt.

Al met al heeft Roeland zo een lange en indrukwekkende carrière binnen

Defensie en de KMar in het bijzonder gehad. En niet voor niets is hij dan ook geëindigd in de rang van luitenant-kolonel. Maar zoals aan het begin al geschreven: Hij is en wil nog niet 'echt' met pensioen. Dus zijn er interessante uitdagingen waarvoor je denkt zijn expertise te kunnen gebruiken, dan kan je er vast een telefoontje of een e-mailtje aan wagen!

In 2010 is de **Gouden Pionierschop** gewonnen door het consortium REALES op basis van de inzending van een concept voor een werkelijk duurzame compound; dat is een tijdelijk kampement voor militairen. Uitvoering van het concept levert een forse financiële en milieubesparing op en een groot deel van de installaties kan na afloop van een militaire missie worden overgedragen aan de lokale bevolking, de autoriteiten en/of NGO's (niet-gouvernementele organisaties).

Deze prijs wordt tweejaarlijks uitgereikt voor het meest innovatieve idee op het gebied van 'military engineering'. Het is een instrument om het civiele bedrijfsleven en de Genie met elkaar in contact te brengen en zo samen goede ideeën uit te werken, te verbeteren en te vervolmaken. De prijs werd op 2 december door juryvoorzitter prof. dr. ir. ing. Almer E.C. van der Stoel uitgereikt tijdens het Genie Symposium 2010 op de KMA te Breda.

De jury hanteerde bij de beoordeling de volgende criteria: operationele en financiële relevantie voor het vakgebied Genie, bijdrage aan duurzaamheid, haalbaarheid en beschikbaarheid. Het complete concept omvat voorstellen voor duurzame energieoplossingen als windmolens, zonnepanelen, 'phase change'-materialen, een biogasinstallatie en lichtgeleidingsbuizen. Energie wordt in het concept gewonnen uit zon, wind, warmte en biomassa. De duurzaamheid en het lage energieverbruik zorgen voor een zeer positieve impact op de ecologische footprint terwijl daarnaast forse besparingen op het gebied van brandstofkosten kunnen worden gerealiseerd. Op www.reales.info vind je meer informatie.

Nationale Indië-herdenking Roermond 2018

Op 1 september was de 31e Nationale Indië-herdenking. Twee KMar-veteranen van de in totaal 3445 (voor zover bij SMC bekend) die ooit uitgezonden zijn geweest naar Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea (periode 1945-1962), waren aanwezig. Van de 3371 MP/KMar Indië-gangers zijn de meesten overleden. Degenen die nog bij ons zijn, op dit moment 88 SMC-begunstigers, zijn hun 90e levensjaar al gepasseerd. | Door: Frans Meijer

Een andere gelegenheid waarbij Indië-gangers van de KMar aanwezig zijn, is de Reünie Boerma-Plaisier/MP/III, die SMC jaarlijks houdt bij het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek. Deze reünie trok in juni van dit jaar 52 personen naar Arnhem, heel wat meer dan bij Roermond. SMC-medewerker Cor de Boom geeft aan: ooit heeft SMC 623 Indië-gangers en 23 Nieuw-Guinea-gangers als begunstiger gekend. Momenteel is Ton Berlee met 101 jaar de oudste. Zijn levensverhaal kunt u terug vinden in Marechussee Contact van april 2018. De jongste is de oud-dienstplichtige bij de KMar Harry

Stapelvoort die in 1962 als een van de laatsten naar Nieuw-Guinea werd uitgezonden. Toevalligerwijs vindt u in dit blad het artikel 'Op bezoek bij Nep-tunes' over onder andere Harry Stapelvoort.

Themalezing

Terug naar Roermond. De redactie had een perskaart ontvangen die toegang gaf tot de themalezing in het 'Theater-Hotel De Oranjerie' in Roermond. Deze lezing begon om 10.30 uur, dus moest

de redacteur uit Harderwijk vroeg uit de veren. De lezing ging dit jaar over de missie UNTAC (United Nations Transitional Authority in Cambodia), inbegrepen het Dutch Movecon. De VN-vredesmacht had als taak om toezicht te houden op het staakt-het-vuren en het mijnvrij maken van vitale gebieden. Ook moest er toezicht gehouden worden op de terugkeer van vluchtelingen, het ontwapenen

SMC-banierdrager Jaap Gatsma (3e van links)

van partijen en vrije verkiezingen voorbereiden. De twee lezingen gaven een duidelijk beeld over hoe het bataljon van het Korps Mariniers – met daaraan gevoegd een detachement van vier marechaussees – opereerde.

In de gehele periode (maart 1992 tot november 1993) waren er drie bataljons. De andere eenheden kwamen onder andere uit Frankrijk, Bulgarije, Pakistan en Uruguay. Dutch Movecon leidde het vervoer van personen en goederen van de 34.000 VN-medewerkers in Cambodja en Thailand in goede banen. Dit was uniek. Zo ook de politieverantwoordelijkheid over 3600 agenten uit diverse landen, die in handen was van de Police Commissioner, onze toenmalige brigadegeneraal Klaas Roos met kapitein Jan van Malsen als zijn rechterhand.

Verder werd er een act opgevoerd door twee mariniers (van wie één al de dienst had verlaten) die destijds zwaar gewond raakten toen ze op een berrbom reden. Hun verhaal was zeer aangrijpend. Tijdens de themabijeenkomst werd de secretaris van de Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962 – Geert Plattel – onderscheiden tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Volgend jaar gaat de lezing over UNPOFOR 1 in voormalig Joegoslavië (United Nations Protecting Force). Ook niet-genodigden kunnen zich opgeven op de website www.nim-roermond.nl.

Marechaussee-personeel

De redacteur kwam aardig laat aan in het herdenkingspark aan de Andersonweg: de lezing was anderhalf uur uitgelopen. In het park waren van SMC op de vertrouwde plek al aanwezig: voorzitter Jack Vlaming, veteraan Theo Moors (vergezeld van dochter en schoonzoon), veteraan Leo van der Veer en kranslegger Jan Kummeling. Het park was anders ingedeeld. Van links voor de waterpartij staat het Nationaal Indië-monument met de achttien roestvrijstalen zuilen met de namen van de ruim 6200 gesneuvelde Nederlandse militairen. Rechts tref je het Nationaal Monument voor Vredesoperaties aan en daar tussen ligt het nog te onthullen 'Verbindend Monument'. In het gelid rechts van het middelste monument stond

Vlnr: Jan Kummeling, Frans Meijer, Jack Vlaming, Leo van der Veer

SMC'er Theo Vervoort als banierdrager van de Bond van Wapenbroeders

Roos uit naam van Charles Besançon

onze banierdrager Jaap Gatsma. Aan de linkerkant stond bij de banier van de Bond van Wapenbroeders, Afdeling Mijnstreek, ook een persoon met een blauwe nestel en een marechausseebarret op. Dit was SMC'er Theo Vervoort, oud-dienstplichtig wachtmeester van de lichte 1962-2. Vooraan zaten de hoogwaardigheidsbekleders. CKMar werd vertegenwoordigd door brigadegeneraal Vincent Egbers. Verder stonden er een KMar-dubbelpost bij het Indië-monument en een drietal in KMar-DT tussen de eerder genoemde zuilen. Ook was KMar-personeel belast met politiediensten.

Herdenking

NIM-voorzitter Jo Kneepkens opende de herdenking, gevolgd door een openingsgebed, gedicht, declamatie en zang van een gemengd koor. Namens de regering sprak Raymond Knops, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijks-

relaties. Veteranen die dienden in Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea, Korea, Libanon, Cambodja en Afghanistan onthulden het Verbindend Monument. Dit monument versterkt de band tussen Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea veteranen, en de veteranen die later door Nederland en de VN werden uitgezonden. Tijdens de minuut stilte voerde een formatie van vier F-16 straaljagers van de Koninklijke Luchtmacht een 'flypast' uit in de 'missing-man-formatie'. Na het Wilhelmus legden de vertegenwoordigers van veteranenorganisaties, overheden, burgerlijke- en militaire autoriteiten kransen bij het Nationaal Indië-monument en het Monument voor Vredesoperaties. SMC'er Jan Kummeling legde de SMC-krans. De SMC-delegatie bracht tot slot een bezoek aan de KMar-plaquette met de namen van 62 MP/KMar-slachtoffers. De roos daar werd gelegd uit naam van de zieke SMC'er Charles Besançon in Bronbeek.

Op bezoek bij Neptunes

1962, dienstplichtige marechaussees van detachement Biak | staand (vlnr): Herman van Noordenburg, Jaap Schraverus, Arnold van Middelkoop, Jac Peeman, Henny Thüs, Jaap Lopers | knielend (vlnr): Kees Stam, Jan Schilperoort, Ad Smulders, Harry Stapelvoort, Fred Spronk (Hennie Reehuis ontbreekt op de foto)

Het bleef onrustig in de Indische Archipel na de onafhankelijkheid van Nederlands-Indië op 27 december 1949. Nieuw-Guinea bleef voorlopig onder Nederlands bestuur. Op diplomatiek vlak werd druk onderhandeld, maar de regering van Indonesië onder Soekarno oefende begin jaren '60 van de vorige eeuw steeds meer druk uit, om dit laatste deel van ons Koninkrijk op te eisen. De Verenigde Staten maande onze regering tot spoed. Op 15 augustus 1962 werd met het ondertekenen van de overeenkomst in New York ('New York Agreement') de overdracht een feit. Na een overgangsadministratie door de Verenigde Naties werd het gebied op 1 mei 1963 aan de Indonesische autoriteiten overgedragen. | Door: Martin Aalbers

Soekarno had af te rekenen met de tegenstanders van zijn regiem. Na tien jaar keerde de rust enigszins weer en moest een nieuwe 'vijand' worden gezocht. De pijlen werden gericht op Nieuw-Guinea dat nog onder het gezag stond van de voormalige kolonisator. Eind 1950 werden op Nieuw-Guinea de eerste infiltranten met parachutes gedropt. Met het escaleren van het conflict werden de Nederlandse troepen versterkt met dienstplichtige militairen van de drie krijgsmacht delen. De marine zond het vliegdekschip Hr.Ms.

Karel Doorman en deze maakte daarmee zijn langste reis ooit. In januari 1962 kwam het tot een eerste gewapend treffen in de 'Slag bij Vlakke Hoek'. Hierbij werden enkele motortorpedoboten door de Nederlandse marine onderschept en tot zinken gebracht. De infiltraties middels droppings per parachute namen toe.

Inzet dienstplichtige marechaussees
Met het vergroten en versterken van de troepenmacht, werd ook het contingent van de Koninklijke Marechaussee uitge-

breid. Naast beroepspersoneel werden ook dienstplichtige marechaussees ingezet. Van lichte 61-5 werden, na plaatsing in het B-Instructie Eskadron, 24 marechaussees benaderd om op basis van vrijwilligheid te worden uitgezonden naar dit deel van ons Koninkrijk. De mannen die hun vinger hadden opgestoken, moesten wel de goedkeuring van hun ouders hebben. Immers de leeftijd waarop men volwassen werd, lag toen nog op 21 jaar. Het verhaal gaat, dat het merendeel de ouderlijke goedkeuring kreeg, maar dat

er enkele jongens waren, die thuis vertelden, dat zij 'verplicht' moesten gaan, zodat hun ouders wel akkoord moesten gaan. Als voorbereiding op de uitzending werd voor deze groep vrijwilligers een apart programma opgezet en verlie- ten zij voortijdig de vervolgopleiding.

Amsterdam - Curaçao - Pearl Harbour - Biak

De werkzaamheden in Nieuw-Guinea zouden van een totaal andere aard worden, als waarvoor zij in Apeldoorn zouden worden opgeleid. Zij werden ondergebracht in Diemen en twee maanden geplaatst bij de Brigade Amsterdam. Samen met ervaren beroeps- personeel werden zij voornamelijk inge- zet voor patrouillediensten in en om het stadscentrum. De diensten op de Wallen waren in die tijd een ervaring apart. Zij hadden leuke en aangename gesprek- ken met de dames van lichte zeden en troffen dezelfde dames in de loop van de dag al winkelend in en om de Nieu- werzijds Burgwal.

Door de politieke ontwikkelingen be- stond er nog enige onzekerheid of de uitzending wel door zou gaan. Maar op 12 juni 1962 vertrok de groep vanaf Schiphol naar Curaçao. Daar werden ze ondergebracht op het marinecomplex Parera. Hier werd twee weken gewacht op het troepentransportschip Zuider- kruis. Het schip was op de terugweg van Nieuw-Guinea en zou de groep er vervolgens naar toe brengen.

Het verblijf op Curaçao werd gevuld met hoofdzakelijk patrouilles, veelvuldig rond en in Campo Alegre. Prostitutie is nergens zo geaccepteerd als op Curaçao, zodat dit gebied in de loop van de jaren was uitgegroeid tot een reusachtig 'kamp' met dames van lichte zeden. Uiteraard was dit verboden gebied voor militairen. De meisjes kwamen veelal uit Colombia. Zij verdienden zo hun bruid- schat en gingen daarna naar huis om te trouwen. Wanneer de marechaussees door het kamp reden, kregen zij veel uitnodigingen met de toevoeging 'for free', in de hoop, dat zij de eventuele illegaal aanwezige militairen met rust zouden laten. Verder was er tijd voor uitstapjes naar Fort Nassau, de Ponton- brug, de Drijvende Markt, waar fruit

door Venezolaanse handelaren werd ver- kocht en de Tafelberg, een platte berg van 240 meter hoog op Klein Curaçao.

Op 25 juni werd er ingescheept met be- stemming Nieuw-Gui- nea. Aan boord fun- geerde de groep als 'scheepspolitie'. De reis door het Panamakanaal was indrukwekkend, vooral door de locomotieven ('mules'), die het schip door de sluisen trokken. In Pearl Harbour op Hawai werd een korte tussenstop gemaakt. Het is een van de belangrijkste militaire havens van de VS. Er is een fotografeerverbod en voor het aanmeren werd door de groep nog even volop de camera gehanteerd. Tijdens deze stop werd wacht gelopen met de Ameri- kaanse MP, een hele belevenis. Zelden zulke fanatieke militairen gezien. Om de paar honderd meter werden met de witte hand- schoenen de glimmende delen van de koppel gepoetst.

Het Neptunesritueel is het wereldwijd voorkomend gebruik van zee- lieden dat wordt uitge- voerd wanneer een bemanningslid of een passagier voor de eerste maal de evenaar oversteekt. Van oorsprong een ritueel met een (Portugese) geloofsach- tergrond, is in onbruik geraakt en wordt tegenwoordig als vermaak gezien, voor- al op cruiseschepen. Ook de marechaus- sees aan boord van de Zuiderkruis moesten eraan geloven. Een aantal werd gedoopt in het zwembad en alle leden van de groep kregen een oorkonde. Op 22 juli werd aangemeerd in Biak. Van eind juli 1962 tot begin november 1962

bestond het detachement uit totaal veertig marechaussees, verdeeld over drie sub-detachementen: Biak, Sorong en Hollandia.

Henny Thüs

Henny is opgekomen met lichte 61-4 en wilde voor het vervullen van zijn dienstplicht naar de Koninklijke Mare- chaussee. Een paar weken voor zijn opkomst kreeg hij een motorongeluk, waarbij hij verwondingen aan zijn hoofd had opgelopen. Bij het dragen

Proclamatie: "Wij, Neptunes bij de gratie van Jupiter enz."

Biak, bij de poort van de marinekazerne, huisvesting marechaussees

Biak, Jaap Lopers (links) en Henny Thüs

Henny Thüs

van de helm kreeg Henny hevige hoofdpijn. Na onderzoek werd vastgesteld, dat hij aan het ongeluk een schedelbasisfractuur had overgehouden. Door zijn opname in 'Oog en Al' moest hij de opleiding opnieuw doen. Een geluk bij een

ongeluk gaat hier letterlijk op, want hij wilde graag naar Nieuw-Guinea. Henny maakte deel uit van het detachement Biak, dat bestond uit een opperwachtmeester, zes wachtmeesters en twaalf dienstplichtige marechaussees.

Henny was trots op de militaire dienst en met name op het mogen dienen bij de Koninklijke Marechaussee. Dit heeft hij tot aan zijn overlijden in november 2017 uitgedragen. Na terugkeer uit Nieuw-Guinea is hij vervroegd afgezwaaid. Eerst gaan werken als ambtenaar bij de belastingdienst, maar dat was niet zijn roeping. Henny was erg creatief en dat blijkt uit de tekeningen die hij gedurende zijn diensttijd in Nieuw-Guinea maakte. Na gewerkt te hebben als etaleur bij Schlösser trad hij in dienst bij Bakker Porselein in Doetinchem. Daar heeft hij met het maken van de ontwerpen en het decoreren van porselein al zijn creatieve talenten kunnen ontplooiën. Tot aan zijn pensioen heeft hij daar met veel plezier gewerkt. Als vrijwilliger was hij actief bij wijkvereniging 'Overstegen', was vaak op de velden bij voetbalvereniging 'VIOD' en organiseerde fietstochten door de Achterhoek. Hij was een sociaal voelend mens.

Harry Stapelvoort

Harry Stapelvoort

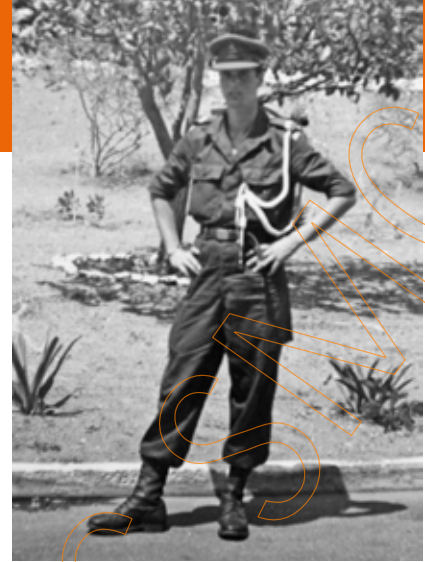
Harry is opgekomen op de Koning Willem III-kazerne met lichte 61-5. Na de basisopleiding is hij overgeplaatst naar het B-Instructie Eskadron, maar heeft dit eskadron door zijn vrijwillige keuze om naar Nieuw-Guinea te gaan, voortijdig verlaten. Ook Harry maakte deel uit van het detachement Biak, dat direct na aankomst werd ondergebracht in het mari-

nekamp Sorido. Het werk bestond hoofdzakelijk uit politiediensten. Harry herinnert zich, dat de laatste patrouille van de dag een leuke rit was. Andere eenheden voerden te voet patrouilles uit, maar door drankgebruik viel dat niet altijd mee. Dan pikte zij ze op en mochten ze met de jeep mee terug. Eerst een beetje wantrouwend, maar al snel ging dat over in grote waardering.

Regelmatig moesten ruzies tussen de verschillende onderdelen gesust worden. Een toren van lege bierblikjes werd door mannen van een ander onderdeel omgegooid, dan had je de poppen al aan het dansen. Eén ruzie is Harry bijgebleven, waarbij burgers waren betrokken. De Papoea-politie werd opgeroepen, kwam binnen en schoot meteen met scherp boven hoofdhoogte. De marechaussees waren ook belast met het bewaken en verzorgen van de gevangenen genomen Indonesische infiltranten. Zij werden tijdelijk gevangenen gehouden in het cellencomplex en later onder toezicht van de Marechaussee overgebracht naar het interneringskamp op het eiland Woendi.

Aan alles komt een einde en op 9 november 1962 vertrok de groep naar huis. Op Anchorage (Alaska) werd een tussenstop gemaakt. Over de Noordpool en tijdens de vlucht waren enorme geisers te zien op Groenland en IJsland. De volgende dag landde de groep op Schiphol. Ze zijn nog een korte periode op de Koning Willem III-kazerne terug geweest, maar dit was geen succes. Ze konden zich maar moeilijk aanpassen en waren ook niet in de formatie gepland. De gehele groep is dan ook vervroegd afgezwaaid.

Harry heeft zijn werkzame leven bij de Nederlandse Spoorwegen gewerkt. Begonnen bij de verkeersleiding, vervolgens bij de afdeling die verantwoordelijk is voor de beveiliging van de werkzaamheden aan het spoor en bij afdeling 'dienstregelingen'. Met zestig jaar is hij met pensioen gegaan. Harry is geboren in Geleen en woont tegenwoordig in Sittard. Tot afgelopen november is hij actief geweest als vrijwilliger bij het Gilde Westelijke Mijnstreek, bij de bridgeclub 'De Baandert' van de Seniorenvereniging Sittard Stad en de tourfietsclub.

Biak, Harry Stapelvoort

Tijdens een vakantie weekend op Texel zat Harry in een café en kwam Henny Thüs binnen. Zij hebben gezellig bijgepraat en ervaringen uitgewisseld. Zeer treurig om in MC 2018-4 te lezen, dat Henny is overleden. Hij was een fijne kameraad tijdens de Nieuw-Guinea periode. Bij een werkbespreking van de NS waren ook vertegenwoordigers van bouwondernemingen aanwezig. Tijdens deze vergadering viel iemand op, Harry dacht hem te kennen, maar kon hem niet zo gauw thuisbrengen. Tijdens de lunch raakten zij in gesprek. Beiden bleken dezelfde ervaring te delen: Nieuw-Guinea! Zij kenden elkaar van Biak als marechaussee Arnold Middelkoop en marechaussee Harry Stapelvoort.

Op 12 oktober 2001 hebben negentien dienstplichtigen van 61-5 in Baarlo een reünie gehouden, waarbij ook Nieuw-Guinea-gangers aanwezig waren. Het was een geslaagde bijeenkomst. Misschien in 2019 een herhaling?

Voor dit artikel heb ik contact gezocht met Henny Thüs en Harry Stapelvoort, beiden SMC-begunstiger. Helaas bleek dat Henny Thüs op 22 november 2017 was overleden (zie MC 2018-3). Zijn dochter Marilyn beheert zijn nalatenschap. Koningin Juliana heeft destijds bepaald, dat alle militairen die minimaal drie maanden op Nieuw-Guinea hebben gediend, in aanmerking komen voor het Nieuw-Guinea Herinneringskruis.

In 2010 werd bij Henny darmkanker geconstateerd en kwam het Nieuw-Guinea Herinneringskruis ter sprake. Henny had om onduidelijke redenen dit nooit ontvangen. Marilyn heeft vervolgens alles in het werk gesteld om het kruis alsnog uitgereikt te krijgen. In 2017 is een delegatie van de Koninklijke Marechaussee bij Henny thuis geweest en heeft aan hem op zijn ziekbed alsnog het Herinneringskruis uitgereikt.

Op donderdag 13 september werd door de Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC) van SMC alweer de derde bijeenkomst van dit jaar georganiseerd. Een klein maar select gezelschap nam de moeite naar Zeist te gaan voor een bezoek aan de 'Biga Groep'. Daar worden alle KPU-goederen die door defensiepersoneel worden ingeleverd, gesorteerd voor hergebruik of weer verwerkt tot grondstoffen voor andere producten. Een interessant en leerzaam bezoek!

De Biga Groep ('Buitengewoon in Gewone Arbeid') is een onderneming, waarbij de maatschappelijke missie centraal staat. Circa 500 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn er in dienst. Zij werken bij werkgevers in de regio of in het bedrijf zelf (150). Daarnaast biedt het bedrijf trajecten aan mensen die vallen onder de Participatiewet en het UWV. Er wordt als partner meegedacht met werkgevers en gemeenten over hoe samen zo goed mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk geholpen kunnen worden. Biga Groep is gecertificeerd partner van het UWV voor Wajong en re-integratie. De organisatie combineert maatschappelijk verantwoord ondernemen met een professionele, zakelijke aanpak. Ze kijken naar mensen, maar ook naar resultaten. Daarom worden hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van diensten en producten. De Biga Groep is partner van Zeist en omliggende gemeenten bij het realiseren van arbeidsparticipatie voor hun inwoners. Uitgedragen wordt dat het 'werk in goede handen' is. Vanaf 10.00 uur werd het gezelschap ontvangen met koffie/thee en gebak.

Werk in goede handen

foto's: Frans Meijer

RvMC-voorzitter Gerrit Reloe heette iedereen welkom en lichtte het programma toe. Onder het thema 'Een slimme aanpak levert meer op dan alleen geld' volgde een zeer interessante presentatie door luitenant-kolonel Rob van Arnhem, categoriemanager bedrijfskleding Rijk van de Defensie Materieel Organisatie (DMO).

Nadat er bij Defensie jarenlang een inzamelstelsel 'Retour Logistiek' in Woerden bestond, wordt afgekeurde bedrijfskleding, om veiligheidsrisico's te verminderen, nu in samenwerking met andere overheidsinstanties hergebruikt als grondstof en krijgt een nieuwe hoogwaardige bestemming. Rob koopt voor de hele Rijksoverheid ook bedrijfskleding in. Hij telt 60 duizend klanten bij Defensie. Maar hij schaft ook kleding aan voor boswachters, douaneambtenaren, bodes in de Tweede Kamer, gevangenisbewaarders, marechaussees en toga's voor rechters.

De orderportefeuille bedraagt momenteel 25 miljoen euro.

Uit veiligheidsoverwegingen wil de overheid niet dat kwaadwillenden in bezit komen van uniformen en uitrustingsstukken. Bij de Biga Groep in Zeist sorteren en inspecteren medewerkers van deze sociale werkplaats sinds 2016 de retourgoe-

deren. Bij het inspecteren worden wel portemonnees, autosleutels, pasjes en ook munitie aangetroffen. Ook eens een pistool, gelukkig geen dienstwapen. Per week arriveren 130 boxpallets om te worden verwerkt. Goederen die nog goed zijn, keren terug naar het

KPU-bedrijf (Kleding en Persoonsgebonden Uitrusting) en worden opnieuw verstrekt. Dat scheelt jaarlijks miljoenen euro's aan inkoop. Er gaat niets naar de dump! Is bijvoorbeeld kleding niet meer bruikbaar dan wordt dit vervezeld en door 'Domeinen Roerende Zaken' verkocht. Daar is een grote markt voor omdat bedrijven gingen inzien dat Defensie goede grondstoffen in kleding verwerkt. Er volgde een

explosie aan nieuwe toepassingen! Elke twee weken verlaten 106 boxpallets aan grondstoffen het bedrijf met een jaaropbrengst van 800.000 euro.

Na de presentatie en lunch vond een rondleiding over de afdeling Defensie van het bedrijf plaats, waar alle KPU-goederen, maar ook van politie en brandweer worden ontvangen en verwerkt. De medewerkers van het bedrijf gaan serieus en gemotiveerd met hun werk om. Gesteld kan worden dat het werk bij hen inderdaad in goede handen is (zie ook een korte impressie op YouTube: 'MVO bij Defensie'). Het programma werd tijdens een gezellig samenzijn afgesloten en iedereen ging met een goed gevoel en beslist een ervaring rijker huiswaarts. Het was een geslaagde dag!

Nieuwe begunstigers

G. Adams

Ber 76-4
DENY FLIGHT

J.J. de Klerk

Ber 74-6
UNIFIL

H.M. Palm

Dpl 62-5; Ber 63-1
UNAVEM

Wij heten de nieuwe begunstigers van harte welkom. In totaal vormen nu 2551 begunstigers, die dienen of gediend hebben bij de Koninklijke Marechaussee, het Korps Politietroepen of het Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee (of hun partners) en afkomstig zijn uit alle delen van onze bevolking, een substantiële kring van vrienden rondom de Koninklijke Marechaussee.

Het bestuur

Overleden

J.W. Appel

Geboren 13 januari 1925
Overleden 30 augustus 2018
Dpl; 1 DMC
Ned. Indië; 2 MPI

M.A. Gremmen

Geboren 31 juli 1934
Overleden 9 september 2018
Ber 54-1

W. den Held

Geboren 7 augustus 1938
Overleden 7 augustus 2018
Dpl 58-2

A.J. Jansen

Geboren 11 januari 1939
Overleden 27 juli 2018
Ber 57-1

J. Kraak

Geboren 3 september 1937
Overleden 22 augustus 2018
Dpl 57-1

H.F.M. van der Kroon

Geboren 3 april 1942
Overleden 17 september 2018
Dpl 62-1

W. Potkamp

Geboren 1 september 1943
Overleden 3 augustus 2018
Dpl 63-2

A. van der Zeeuw

Geboren 17 februari 1929
Overleden 18 augustus 2018
Ber 49-2

Bestuur en redactie van de Stichting Marechaussee Contact betuigen de nabestaanden hun medeleven en wensen hen sterkte toe.

SMC

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
www.marechausseecontact.nl

Voorzitter

Jack Vlaming
voorzitter@marechausseecontact.nl

Vicevoorzitter

Ed Cousin
vice.voorzitter@marechausseecontact.nl

Secretaris

Pier Scholte
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
0049-5941999099
alg.secretaris@marechausseecontact.nl
(eveneens adres voor het melden van overlijden van begunstigers)

Penningmeester

Piet van Sprang
0252-674279
penningmeester@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL82 INGB 0003 9121 06 t.n.v.
SMC te Nieuw-Vennep (BIC: INGNL2A)

Begunstigersadministratie en werving

Cor de Boom
Johan Frisoplein 23, 8071 LX Nunspeet
0341-257129
ledensecretaris@marechausseecontact.nl
(inschrijven als begunstiger, wijzigen van (e-mail) adressen e.d.)

Administratie begunstigersbijdragen

Gerrit Sels
0299-471242
begunstigersbijdragen@marechausseecontact.nl
(informatie over en verwerking van begunstigersbijdragen; bankrekening, zie penningmeester)

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

Gerrit Reloe
Hastelweg 275, 5652 CV Eindhoven
06-30989598
reuniecommissie@marechausseecontact.nl
Bankrekening: NL22 INGB 0007 5300 25
t.n.v. RvMC te Eindhoven
(alleen voor eigen bijdragen bij evenementen)

Veteranen

Frans Meijer
0341-417087
veteranen@marechausseecontact.nl

Coördinator nuldelijnsondersteuning

Dirk van Harten
Oude Lagezoom 3, 4328 ED Burgh Haamstede
06-38655572 | 0111-720326
dvharten@zeelandnet.nl

Webmaster

Roel Bouwman
webredactie@marechausseecontact.nl

Redacteur e-mailnieuwsbrief

Jack Vlaming
stmarcontact@gmail.com

Stichting Marechaussee Contact

De Stichting Marechaussee Contact (SMC) is een ideële stichting zonder winstoogmerk, op 24 oktober 1977 opgericht te Buren (Gelderland). SMC is aangesloten bij het Veteranen Platform en onderhoudt nauwe banden met o.m. de Koninklijke Marechaussee, het Veteranen Instituut en het Museum der Koninklijke Marechaussee.

De Koninklijke Marechaussee is een militaire politieorganisatie waarin in het verleden het Korps Politietroepen en het Korps Militaire Politie in Nederlands-Indië zijn opgegaan. Zowel beroeps- als dienstplichtig personeel, dat gediend heeft bij de Koninklijke Marechaussee en/of bovengenoemde korpsen, wordt van harte uitgenodigd zich aan te melden als begunstiger van SMC. Uiteraard is actief dienend personeel van de Koninklijke Marechaussee van harte welkom.

Doelen

SMC heeft tot doel het onderhouden of vernieuwen van vriendschappelijke banden tussen hen die in het heden of verleden als militair of burger werkzaam waren of zijn bij de Koninklijke Marechaussee, Korps Militaire Politie/Koninklijke Marechaussee en Korps Politietroepen. Tevens draagt SMC ertoe bij dat belangstelling voor en verbondenheid met de Koninklijke Marechaussee en de nauw daarbij betrokken instellingen levendig wordt gehouden. SMC wordt bij het realiseren van haar doelen ondersteund door ongeveer 2550 begunstigers.

Hoe?

SMC tracht haar doel onder meer te realiseren door het:

- organiseren van contactbijeenkomsten, excursies en reünies
- deelnemen aan herdenkingen
- tonen van onderling medeleven bij lief-en-leedgebeurtenissen
- aandacht schenken aan hoogtijdagen van de Koninklijke Marechaussee
- uitgeven van Marechaussee Contact, zesmaal per jaar
- informeren via de website www.marechausseecontact.nl
- verzenden van een wekelijkse e-mailnieuwsbrief
- ondersteunen van de veteranenzorg binnen de Koninklijke Marechaussee
- beantwoorden van specifieke vragen
- geven van voorlichting

Begunstiger worden?

De jaarlijkse bijdrage is € 15,- voor in Nederland wonende begunstigers en € 20,- voor in het buitenland wonende begunstigers. Bij een aanmelding voor minimaal twee jaar wordt zolang de voorraad strekt als welkomstgeschenk het jubileumboek 'Een krachtig instrument' toegezonden. Aanmelden kan op de website met het aanmeldingsformulier (onder tab bestuur/aanmelden).

Reünievereniging Marechaussee Contact (RvMC)

In het kader van de Raamregeling Reüniefaciliteiten (Ministerie van Defensie 2010) is in 2013, onder de paraplu van SMC, een reünievereniging opgericht. RvMC is opgericht tegen de achtergrond van kostenvergoeding op grond van de Defensie Regeling Reüniefaciliteiten. Elke SMC-begunstiger die veteraan, oorlogs- of dienstslachtoffer of postactief is, wordt automatisch en kosteloos lid van RvMC, tenzij hij of zij hiertegen bezwaar aantekent. Wel of niet lid zijn van RvMC heeft geen enkele consequentie voor de dienstverlening aan SMC-begunstigers.

Nuldelijnsondersteuning

Het Veteranen Platform, de Samenwerkende Veteranenontmoetingscentra en het Veteranen Instituut namen het initiatief tot het bieden van gestructureerde nuldelijnsondersteuning aan veteranen, militaire dienstslachtoffers en hun directe relaties. SMC participeert in dit ondersteuningsinitiatief. Het vfonds financiert dit met gelden uit de Nationale Postcode Loterij.

EEN BIJZONDER MUSEUM IN VELE OPZICHTEN

Beleef de wereld van de oudste politieorganisatie van Nederland en onderzoek het verleden, heden en toekomst van de Koninklijke Marechaussee. Leer de taken van de Marechaussee kennen: bewaken & beveiligen, grenspolitie en militaire politie & internationale taken.

Kijk mee over de schouders van de Brigade Speciale Beveiliging en bij de dynamische taken van de Koninklijke Marechaussee op

onze luchthavens. Zie kogelinslagen in een gepantserde autodeur, ervaar de robuustheid van een gepantserd rupsvoertuig en maak een stoere foto zittend op een motor in Marechausseekleding. Waan jezelf een echte Marechaussee door een misdrijf op te lossen (te reserveren evenement).

Het Marechausseemuseum.

Een bijzonder museum in vele opzichten!

Onderzoek & beleef

Meer weten over het museum: www.marechausseemuseum.nl

Weeshuiswal 9 | 4116 BR Buren | T (0344) 571256 | E postbus@marechausseemuseum.nl